

10

október
2010

cena 0,19 euro (6 Sk)

Staroturiansky

Novembrový
Staroturiansky spravodajca
vyjde 10. novembra!

Do poslednej štvrtiny roka...

Čas docválal na začiatok posledného štvrtroka tohto roku. Už minulý mesiac som videl známeho s vianočným nákupom - niesol umelý vianočný stromček! Ale október, farbami prírody snád najúžasnejší mesiac, si nedovolím nazvať „predvianočným časom“. Osireli hubárske chodničky, sezóna patrila medzi tie najlepšie. Stratili sa strieborné pavučinky babieho leta. Zo záhrad miznú aj neskoré odrody jablk. Ale tí, čo získavajú úžitok z pôdy, ktorých pôda živí, už sú podstatne menej spokojní. Pociťme to vlastne všetci, hoci vieme, že extrémny počasie v prvých troch štvrtinách roka sa niekde prejavíť musia! A z tohto dôvodu sľubované vyššie ceny potravinárskych produktov nám sotva v budúcnosti akákoľvek nadúroda zníži...

Úcta k šedinám je pre tento mesiac už príznačná, nikdy jej nebude nazvyš. Posledný októbrový víkend bude v znamení chryzantém, návštev cintorínov a prejavov úcty k tým, ktorí navždy odišli z nášho okolia. Tak si dôstojne uctíme živých i mŕtvych...

Asteroid o priemere okolo 40 m minie našu Zem o asi 6, 4 milióna kilometrov - pre odborníkov tesne, pre laikov je to smiešne ďaleko. Každopádne pre všetkých dobrá správa. Prajem vám krásne jesenné dni. A aby táto dobrá správa nebola v októbri jedinou... JM.

Z OBSAHU:

Rekonštrukcia ZŠ ukončená!

Dni jesenného zberu

O rozhodnutiach...

Dedo Jakub nespal za pecou

Fénixácke leto

Viete, čo je MAS?

Ako sa rodil TV vysielateľ na Javorine

História „meštianky“ - 11. pokr.

Kto bola Božena Vavrovičová - Nováková

So spoločnosťou MRŠ v Paríži - dokončenie

Školský rok začal...

Kultúra, šport, matrika...

POZVÁNKA

4. október- Začínajú dni jesenného zberu

9. október - Pamätníkmi Bielych Karpát, 9.00 h od MsÚ

9. október - Zber nebezpečného odpadu (podľa rozpisu)

12. október - Jesenná burza, 10.00 h, DK Javorina

27. október- Spomienka na vznik ČSR, pamätník I. sv. vojny

28. október- Mesto seniorom, 17.00 h, DK Javorina

29. október- Pamiatka zosnulých, 15.00 h, dom smútku

HAIKU

*Listy na strome
nespyšnia od našich chvál,
že robia nám tieň.*

Kalendárium - október 2010

Martin Buno (26.10.1890 Stará Turá - 3.7.1982 Stará Turá), vlastenec, richtár v r.1933 - 38 a v r.1944 - 45. Vyučený stolár v 1. svet. vojne naučil sa nemecky. 4.5.1934 odhalil pamät. padlým v 1. svet. vojne. Úspešne jednal s Nemcami pri napadnutí nem. posádky v St. Turej partizánmi v okt. 1944. Vyznam. za budovanie ČSR, čestný občan St. Turej in memoriam. Uplynulo 120 rokov od jeho narodenia.

Ján Malár (24.10.1900 Itzling, Rakúsko - 6.2.1992 Bratislava), vyrastal na St. Turej, mladší brat gen. Aug. Malára, vojak z povolania, plukovník. Štúdium v Šoproni, v Modre a na Voj. akad. v Hraniciach na Morave. Po rozpade ČSR netajil protiludácke názory. Účastník SNP. Po r.1945 krivo obvinený, väznený. R.1960 rehabilitovaný a bola mu vrátená voj. hodnosť plukovník. Bol by sa dožil 110 rokov.

Miloslav Novomestský (23.10.1930 Stará Turá - 2.9.1976 Bratislava), technik, vynálezca, otec Miloslav, matka Zuzana, rod. Klimáčková, manž. MUDr. Anna, rod. Hurajová. Študoval na strednej priemyselnej škole strojníckej, na Strojníckej fakulte SVŠT v Bratislave, na Inžinierskom zväračskom inštitúte. V r.1973 titul CSc. Robil na výskume a vývoji elektród pre zváranie nehrdzavejúcich ocelí, hliníka a jeho zliatin. Od jeho narodenia uplynulo 80 rokov. **Gustáv Rumánek**

Humanitárna zbierka Pomoc Handlovej

Na podnet p. uč. Haverovej a za pomoci jej kolegých p. uč. Dunajčikovej a Kohútovej Charitatívny fond mesta zorganizoval humanitárnu zbierku na pomoc povodňou zničenému mestu Handlová. Podľa aktuálnych požiadaviek obyvateľov Handlovej zbierka bola zameraná predovšetkým na čistiace prostriedky. Zozbieranými vecami sme zaplnili celkovo 12 balíkov a zároveň naši ľudia prispeli i finančnou pomocou vo výške 385,20 eura. Táto suma bola poukázaná na účet Regionálnej verejnej finančnej zbierky vyhlásenej Slovenským Červeným krížom v Prievidzi.

Napriek tomu, že informácie o konaní zbierky boli zverejnené iba niekoľko dní, potešil nás počet ľudí, ktorí súcitia s tými, ktorí vďaka povodni prišli takmer o všetko. Boli to predovšetkým starší ľudia, u ktorých pocit spolupatričnosti je zrejme silnejší ako u mladšej generácie.

Ďakujeme všetkým, ktorí prispeli, pretože nikdy nevieme, kedy podobnú pomoc budeme potrebovať i my. **Júlia Bublavá**

Výsledky referenda v našom meste

Dňa 18. 9. 2010 sa na celom území Slovenskej republiky konalo celoštátne referendum vyhlásené prezidentom republiky. V našom meste bolo zaregistrovaných celkom 8 157 občanov oprávnených na hlasovanie v referende. V desiatich okrskoch svoje právo využilo 1 752 oprávnených občanov, čo predstavuje 21,48 % účasť na referende.

JUDr. Branislav Pribiš

Rekonštrukcia objektov základnej školy na Komenského ulici v Starej Turej ukončená

Základná škola bola postavená v roku 1963 ako experimentálna pavilónová škola. Vtedajším prevádzkovateľom bola okresná školská správa, ktorá sa starala aj o údržbu školy. Od začiatku prevádzky školy až doteraz boli zaznamenané výrazné nedostatky a značné poruchy v kanalizácii, nefunkčnosti okien a drevených stien, presvetľujúcich schodiskových priestoroch, WC, streche..., ktoré sa prejavovali zhoršovaním sa hygienického prostredia interiéru školy (vlhnutie stavebných konštrukcií v interiéri budovy školy s aktívnou tvorbou plesní).

Mesto Stará Turá, ako súčasný

Pôvodný stav pavilónu

zriadaťel' školy bolo postavené pred rozhodnutie: buď školu zrekonštruovať alebo ju zatvoriť a prípadne použiť ju pre iné účely.

Základná myšlienka bola rekonštrukciou odstrániť závady, ktoré strpčovali život nielen žiakom ale aj učiteľom a hospodárskym pracovníkom školy. V každom prípade tu bola podmienka zateplenia školy. V rámci tohto bolo navrhnuté a realizované aj vzduchotechnické rekuperačné vetranie. V rámci riešenia vykurovania boli navrhnuté tri kotolne zabezpečujúce teplo a teplú úžitkovú vodu priamo v rekonštruovaných pavilónoch, tým sa odstránili tepelné straty s vonkajších rozvodov ÚK.

Stav po rekonštrukcii

Takýmito riešeniami sa dosiahol výrazného šetrenia tepla. Počas rekonštrukcie školy sa zistili v existujúcej stavbe aj závažné statické problémy, ktoré sa počas rekonštrukcie priebežne odstraňovali.

Stavenisko rekonštrukcie školy bolo odovzdané dodávateľovi stavby v 06.2009. Mesto sa snažilo rekonštrukčné práce urýchliť, preto s dodávateľom stavby uzatvorilo zmluvu s termínom ukončenia stavby v júni 2010. Stavebné práce však najskôr zbrzdili extrémne mrazy v zimnom období a následne zasa daždivé leto a nutné úpravy stavebných konštrukcií staticky nespô-

sobilých, preto sa nepodarilo odovzdať stavbu do začiatku školského roka. S posledný septembrový deň mesto a ZŠ zorganizovali „Deň otvorených dverí“, slávnostné otvorenie bolo 1. októbra. 2010. Školáci sa do nej vrátia v pondelok 4. októbra 2010.

Rozsah re-

konštrukcie: 4 učebňové pavilóny.

Zostáva zrekonštruovať v nasledujúcich rokoch: hospodársky pavilón, pavilón špeciálnych učební, telocvičňu, vonkajšie rozvody inž. sietí.

Celkové náklady rekonštrukcie:

2 444 006 eur, z toho:

- dotácia z fondov EÚ: 1 801 006 eur

- spoluúčasť (kofinancovanie) mesta: 94 789 eur

- práce navyše (hradené z rozpočtu mesta): 548 211 eur

Stavbu realizovala firma: Eurobuilding a.s., Družstevná 2, 831 04 Bratislava.

Z materiálu odd. výstavby -

Jaroslav Benian
spracoval **Ján Mikláš**

Dni jesenného zberu začínajú 4. októbra

V rámci jesenného zberu organizujeme:

1. zber veľkorozmerného odpadu
2. zber biologického odpadu
3. zber nebezpečného odpadu

1. ZBER VEĽKOROZMERNÉHO ODPADU

pre rodinné domy a prifaľlé časti

V dňoch od pondelka 4. októbra do piatka 15. októbra 2010 budú Technické služby rozmiestňovať na území mesta veľkorozmerné kontajnery. Do veľkorozmerného kontajnera je možné ukladať veľkorozmerný odpad ako napríklad starý nábytok (najlepšie demontovaný, aby zaberol čo najmenej miesta v kontajneri), koberce, matrace a iné.

Je zakázané ukladať do týchto kontajnerov, ako aj mimo nich nebezpečný odpad (farby, rádiá, televízory, batérie, neónové trubice, žiarovky a žiarivky, oleje), biologický odpad (tráva, konáre, lístie).

Dňa 15. októbra (piatok) sa budú dni jesenného zberu končiť a kontajnery sa budú zo stanovišť sťahovať. Po uplynutí vyhláseného termínu zberu veľkorozmerného odpadu je zakázané ďalšie ukladanie odpadu na miesta, kde boli umiestnené veľkorozmerné kontajnery. Takéto ukladanie odpadu bude považované za vytváranie čiernych skládok a bude postihované ako porušenie VZN o odpadoch a zákona o odpadoch.

Ak nestihnete v tomto termíne využiť zber veľkorozmerného, biologického alebo nebezpečného odpadu, môžete tento odpad vynášať celoročne do Zberného dvora. Adresa a prevádzkové hodiny **Zberného dvora: Holubyho 21** (bývalá tehelňa) PO – PIA: 07:00 – 13:30 STREDA: 07:00 – 17:00

Rozmiestnenie kontajnerov počas dní jesenného zberu od 4.-15. októbra 2010:

- Trávniky - pri bývalom obchode
  - Súš - pri autobusovom otoči
  - Topolecká - pri bývalom Kultúrnom dome
  - Papraď - pri odbočke na Podlipovec
  - Durcova dolina - pri zástavke
  - Drgoňova dolina - oproti požiarnej cvičisku
  - Černochovej vrch - na autobusovom otoči
  - St. Turá - Kujanovec, Drahy, Sídlisko nad Chiranou, Chrásnatá, Dom Kultúry
- V prípade naplnenia kontajnera alebo iných nejasností prosím kontaktujte 0905 254 350, 032/ 776 32 15

2. JESENNÝ ZBER BIOODPADU PRE RODINNÉ DOMY

Od 4. októbra do 15. októbra 2010 môžete vykladať biologický odpad pred Váš dom. Dbajte na to, aby biologický odpad bol vytriedený. Konáre ukladajte samostatne a skrátene. Drobnejší biologický odpad ukladajte do vriec. Zmiešaný biologický odpad sa nebude odvážať.

3. ZBER NEBEZPEČNÉHO ODPADU = ZBAVME SA NEBEZPEČNÉHO ODPADU BEZPEČNE - 9. októbra 2010

Technické služby organizujú tento jesenný zber, kde budú mať všetci občania možnosť bezplatne sa zbaviť napr. starých televízorov, auto-batérií, chladničiek, olejov, žiaroviek, a pod. Takýto odpad sa nesmie zmiešavať s domovým odpadom.

Podmienky tohto zberu:

- Odpad s obsahom škodlivín bude odoberaný len od občanov mesta a osád a nie od podnikateľských a iných organizácií. Tieto si musia uzavrieť vlastné zmluvy s odberateľom, ktorý má na túto činnosť autorizáciu.
- Odpad je potrebné priniesť len v deň a hodinu zberu, nie je ho možné nikde uskladiť.
- Pri preberaní odpadov bude prítomný zástupca TECHNICKÝCH SLUŽIEB, ktorý vylúči nevhodné odpady.
- Zoznam vytriedených odpadov z domácností s obsahom škodlivín: chladničky, mrazničky, televízory a iný elektroodpad, batérie, akumulátory, drevo obsahujúce nebezpečné látky, odpady z vymetania komínov ...

Dátum a čas zberu odpadov s obsahom škodlivín: 9.10.2010

Stará Turá	9.00 - 13.00 h	parkovisko za Domom kultúry Javorina
Trávniky	9.30 - 9.50 h	pri obchode
Súš	10.00 - 10.20 h	pri autobusovom otoči
Topolecká	10.40 - 11.00 h	pri KD
Košťalova dol.	11.10 - 11.20 h	pri dome p.Černáka
Papraď	11.30 - 11.50 h	pri obchode, pri požiarnej zbrojnici
Durcova dolina	12.00 - 12.15 h	pri zástávke
Drgoňova dolina	12.20 - 12.40 h	oproti požiarnej cvičisku
Černochovej vrch	12.45 - 13.00 h	pri autobusovom otoči

Využite teda tento zber v čo možno najhornejšom počte!

Upozorníte i svojich blízkych, susedov, priateľov, ktorí možno ešte nevedia o tejto možnosti!

Zbavte sa všetkých prebytočných a zdraviu škodlivých odpadov! V nemalej miere tak prispějete k zlepšovaniu životného prostredia.

Nakoniec už len vďaka všetkým občanom, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom prichýnia o čistejšie, krajšie a teda príjemnejšie prostredie v našom mestečku a pri našich domoch.

Nasledujúci zber bude znovu na jar a termín včas oznámime.

Takí sme...

Občas si robím jednoduchý osobný prieskum. Ani nie z dlhej chvíle, skôr pre zistenie okamžitého stavu – nazvem to prozaicky- našej demokracie...

Z balkóna na 5. poschodí mám výborný výhľad na križovatku. Nevelkú, ale frekventovanú, veď ktorá nie je. Hlavnú cestu pretína vedľajšia, na nej je dopravná značka Stoj, daj prednosť.

Iba tak som začal počítať, koľko vodičov na „stopke“ naozaj zastaví. Prví traja nezastavili. Štvrté bolo vozidlo polície (bez výstražného znamenia), tiež nezastavilo. Do prvej desiatky pribudli ešte dvaja, teda z desiatich nezastavili šiesti!!!

O 300 m ďalej je kruhový objazd a tak som si urobil druhý prieskum: Koľkí vodiči odbočia z kruhovej križovatky bez zapnutého príslušného ukazovateľa smeru. Z desiatich rovná polovica! Aspoň že lepšie ako na tej „stopke“, ale slabá útecha! Na druhý deň som sledoval kolegov vodičov v protiúdúcich autách na asi 15 kilometrovom úseku... Z mojej magickkej desiatky štyria telefonovali počas jazdy!!! Najlepšie číslo, ale aj tak hrozná!

Prečo to spájam s okamžitým stavom demokracie? Webové stránky našich obcí a miest zvyšujú svoju kvalitu a rozširujú svoju ponuku. Aj napr. o možnosť otázok, či akejsi diskusie, fóra, občan-versus mestský „konšel“, úradník, či priamo hlava mesta. Občania sa pýtajú, poukazujú, ponúkajú vlastné riešenia, kritizujú, nadávajú... Samozrejme, viac ako cca 95 % anonymne... (Všetka česť dobrým nápadom, pravdivej kritike a snahe pomôcť). Úrad odpovedá... („Na čo ste tam??“). Samozrejme, neanonymne.

Čo tým chcem povedať? Každý vidíme okolo seba desiatky, možno i stovky nedostatkov a problémov. Ani jeden však na seba! A pritom ako sme citliví na to „svoje“! A urážliví často bez príčiny.

Veľakrát možnosť anonymnej diskusie na webe využívame na ironické, nevkusné, až vulgárne stanoviská. Nemusím byť v danej veci odborník, ale nikdy by ma nemala opustiť slušnosť, aspoň tá elementárna. Irónia, nevkus, urážky toho veľa nevyriešia... A vytúžená demokracia sa bez poriadku, disciplíny, slušnosti a úcty rúti kdesi úplne „mimo“...

Dôležité komunálne voľby sa blížia, asi najväčší dôvod za posledné štyri roky, prečo ísť do volebnej miestnosti. Aj keď prší, či bolí hlava... A bodaj by to nebola v prospech mesta a každého jeho obyvateľa naša jediná iniciatíva za štyri roky!

Prítvrdí sa „muzika“, irónia, nevkusu a vulgarizmov bude pribúdať aj na webových stránkach. Nie len tam, ale, žiaľ, všade okolo nás. Možno máte svoje praktické skúsenosti, názor, možno i recept na opísanú komunikáciu na webe. Ako teda z toho von, ak nechceme o takýto výdobytok demokracie prísť???

Ján K.

Spomienka na vznik ČSR

Každoročne organizuje prípravný výbor slávností na Javorine návštevu pamätných miest gen. M. R. Štefánika a T. G. Masaryka pri príležitosti výročia vzniku ČSR. Tento rok sa podujatie uskutoční v utorok 27. októbra, jeho účastníci položia kvety v dopoludňajších hodinách k pamätníku obetiam I. sv. vojny.

J.M.

Kopaničiarisky región – miestna akčná skupina

„Zastrešujeme a podporujeme kvalitné projekty“

Čo je to MAS?

Miestna akčná skupina (MAS) je viac sektorovým partnerstvom všetkých miestnych inštitúcií, ale aj jednotlivcov, ktorým záleží na rozvoji vlastného územia. Musia však mať potrebnú autoritu, právne, finančné, materiálne prostriedky. Združuje subjekty neziskového, podnikateľského a verejného sektora za účelom partnerstva a spolupráce v oblasti rozvoja vidieka a celého regiónu. MAS pracuje na princípoch LEADER a uplatňuje prístup riadenia „zdola nahor“. Sami členovia MAS, ktorí žijú, bývajú a pracujú v regióne, vedia najlepšie zmapovať a zhodnotiť potreby svojho regiónu a podieľať sa na ich naplňaní.

Čo je LEADER?

Iniciatíva LEADER bola vyhlásená v roku 2000 Európskou úniou a je charakteristická novým spôsobom myslenia a metódami, ktoré prispievajú k rozvoju vidieka. Názov je skratkou, ktorá v slovenskom jazyku znamená: SPOJENIA PRE EKONOMICKÝ ROZVOJ VIDIECKYCH KOMUNÍT. LEADER podporuje aktivity, ktoré sú programované a realizované výhradne na miestnej úrovni. Prostredníctvom prístupu LEADER dochádza k lepšiemu využitiu verejných finančných zdrojov podľa potrieb daného územia, ako aj efektívnejšiemu využitiu zdrojov pre tvorbu „pridanej hodnoty“, zamestnanosti a príjmov v regióne. Princípy prístupu LEADER sa uplatňujú aj pri cieleňom a transparentnom rozmiestňovaní miestnych a verejných zdrojov na základe partnerstva.

Ako vznikol Kopaničiarisky región- miestna akčná skupina a čo je jej úlohou?

Občianske združenie „Kopaničiarisky región- miestna akčná skupina“ vzniklo na ustanovujúcej členskej schôdzi dňa 5. 10. 2007 v Myjave. Účelom vzniku bola možnosť financovania rozvoja vidieka pomocou prístupu „LEADER- osi 4“ v rámci Programu rozvoja vidieka Slovenskej republiky. Cieľom je nájsť v regióne nové možnosti a príležitosti, podporiť a zabezpečiť ich využitie a zvýšiť sociálno-ekonomickú úroveň života na vidieku. Ďalšími cieľmi je účasť občanov na rozhodovaní, rozvoj občianskeho života, ochrana životného prostredia, duchovných a kultúrnych aktivít, podpora podnikania a služieb, rozvoj infraštruktúry, cezhraničná spolupráca a ďalšie. Prvou a najdôležitejšou úlohou MAS po jej založení bolo pripraviť analýzu územia, zistiť jeho potreby a vypracovať strategický plán podpory regiónu. Bolo potrebné zistiť nedostatky regiónu a nájsť potenciál ich rozvoja. To všetko sa mohlo uskutočniť len s podporou a spolupracou všetkých subjektov a ďalších partnerov MAS. Až po vypracovaní ucelenej stratégie MAS bolo možné začať s vlastným plánom a predložiť projekt na realizáciu stratégie Kopaničiariskeho regiónu, a tak získať finančné zdroje, ktoré sú ponúknuté z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka a štátneho rozpočtu SR.

Zameriavame sa na posilnenie spolupráce verejného a podnikateľského sektora, ako aj zefektívnenie spolupráce s tretím sektorom (združenia, neziskové organizácie, fyzické osoby) a celkovú propagáciu Kopaničiariskeho regiónu.

NÁŠ REGIÓN

Kopaničiarisky región- miestna akčná skupina vznikla najmä z podnetu Združenia obcí Kopaničiariskeho regiónu Veľká Javorina-Bradlo. Rozkladá sa na území 23 obcí s rozlohou 462 km², na ktorých žije 43 000 obyvateľov. Územie je z veľkej časti v Myjavskej pahorkatine, na severe v Bielych Karpatoch, na juhovýchode sú to Malé Karpaty a na východe ho lemuje Považské Podolie. Náš kraj je typickým predstaviteľom územia s rozptýleným kopaničiariským osídlením.

Kto sú členovia, štatutárni zástupcovia a pracovníci MAS – Kopaničiarisky región?

Členovia z verejného sektora (Obce a mestá): 46%

Brestovec, Brezová pod Bradlom, Bukovec, Bzince pod Javori-

nou, Hrachovište, Hrašné, Chvojnic, Jablonka, Kostolné, Košariská, Krajné, Lubina, Myjava, Podkylava, Polianka, Poriadie, Prieasné, Rudník, Stará Myjava, Stará Turá, Vaďovce, Višňové a Vrbovce.

Súkromný sektor- fyzické osoby a právnické subjekty: 54 %

Ing. Ivan Bzdúšek (Brezová pod Bradlom), Kamenec s. r. o. (Bukovec), Martin Pleša (Chvojnic), Ján Jánoš ml. (Jablonka), OZ Kruhy (Košariská), Veľká Javorina, s. r. o. (Lubina), Ing. Ján Kurtiš-Forest Co. (Myjava), Region Partner n.o (Myjava), Združenie podnikateľov myjavskeho regiónu o.z. (Myjava), Rozvoj cestovného ruchu myjavských kopaníc, n. o. (Myjava), SAMŠPORT s. r. o. (Myjava), RD Turá Lúka (Myjava), Mgr. Štefan Omasta (Myjava), Ing. Alena Horešová (Myjava), Mgr. Peter Nemček (Myjava), TBS a. s. Stará Turá (Podkylava), Ing. Anna Ležovičová (Prieasné), Ing. Martin Janiga (Stará Myjava), Mikuláš Szita- SKILAND (Stará Myjava), Marián Naď (Vaďovce), Ing. Ján Mareček, CSc. (Vrbovce), Miroslav Wagner (Prieasné), Vlastimil Kolník (Hrachovište), Mgr. Katarína Štuchalová (Brezová pod Bradlom), Ing. Adela Kubicová (Bukovec), Bc. Zdenka Baranovičová (Myjava), Združenie obcí subregión Pod Bradlom (Brezová pod Bradlom), Penzióny pod Bradlom, o. z. (Košariská), Penzión u Juhása s.r.o. (Košariská), Majzún Jozef (Košariská)

Orgány Kopaničiariskeho regiónu- miestnej akčnej skupiny - Predsedníctvo

Predseda: Mgr. Anna Abramovičová – starostka obce Košariská

Podpredseda: Ing. Alena Horešová – fyzická osoba

Členovia: Ing. Ivan Bzdúšek – fyzická osoba, Ing. Vladimír Volečko – predseda RD Turá Lúka, Ing. Vojtech Tíčík, PhD.- konateľ TBS a.s., Stará Turá, Anna Cigánková – starostka obce Jablonka, Ing. Anna Halinárová – primátorka Mesta Stará Turá

Revízná komisia: Ing. Ingrid Vaňová – štatutárny zástupca Rozvoj cestovného ruchu myjavských kopaníc, n.o., Ing. Pavel Bahník – starosta obce Bzince, Branislav Havlík – Združenie podnikateľov myjavskeho regiónu

Kancelária občianskeho združenia „Kopaničiarisky región- miestna akčná skupina“:

OZ Kopaničiarisky región MAS, M.R. Štefánika 560/4, 907 01 Myjava

Manažérka KR - MAS: Ing. Adela Kubicová, tel: 034/653 83 44, mobil: 0918 909 840, mail: kubicova@mail.t-com.sk

Administrátorka KR - MAS: Mgr. Kristína Kubinová, tel: 034/653 83 44, mail: kristina.kubinova@mail.t-com.sk

Účtovníčka KR - MAS: Bc. Zdenka Baranovičová, tel: 034/653 83 44, mail: zdenka.baranovicova@mail.t-com.sk

Čo môže MAS ponúknuť svojmu regiónu?

V súčasnosti je najdôležitejšie využiť finančné prostriedky pridelené pre územie MAS na obdobie 2007-2013 z Programu rozvoja vidieka pre opatrenia uvedené v Stratégii rozvoja územia. Tieto prostriedky sú síce určené pre región MAS, ale pridelujú sa až na základe úspešne vybraných a kvalitne spracovaných projektov. Ak sú projekty schválené a prebehne ich realizácia, žiadateľ na základe Žiadosti o platbu požiada o refundáciu vynaložených finančných prostriedkov.

MAS musí zodpovedne vyberať projekty, dohliadať na ich realizáciu a správne využívanie. Ak sú v celom uvedenom postupe nedostatky, môžu byť MAS aj žiadateľ sankcionovaní za chybný priebeh projektu. Žiadateľom však nemôžu byť úplne všetky subjekty na našom území. Nie je teda možné financovať akékoľvek projekty. Financované sú len aktivity schválené v Stratégii rozvoja územia. Rozdeľovanie prebieha na základe zverejnených výziev, ktoré sú schválené členskou schôdzou MAS.

Viac informácií o združení na webovej stránke:

www.kopaničiariskyregion.sk

Mgr. Kristína Kubinová
administrátorka Kopaničiarisky región - miestna akčná skupina

Bol to len starý dub alebo niečo viac?

Nedá mi neupozorniť na ostatky jednej možno historickej a možno len atraktívnej pozostalosti, ktorá bola svedkom postupného osídľovania okolia nášho mesta.

Táto pozostalosť je v skutočnosti už len škrupinou mohutného zvráskaveného kmeňa veľmi starého duba, ktorý, ak by mal pamäťové schopnosti človeka, by možno spomínal i na dobu kráľa Mateja a jeho privilégií z roku 1467.

Nikto túto úvahu nemôže potvrdiť ani vyvrátiť, lebo letokruhy kmeňa duba už dávno nejstujú. Podľa hly svojej starobe. Existujú len neoficiálne zmienky v neoverených záznamoch nevydanej kroniky Starej Turej, z ktorej citujem: „Les Dluha Dúbrava bol 18. júla 1661 vymeraný Andrejom Rexom pri zistení, že jeho časť zvaná Dubina patrí grófovi Františkovi Nádasdymu, ostatná časť rodine Homonnayovej.“ (Dr. Dušan Úradníček, Kronika Starej Turej, 1. časť: Od najstarších čias po rok 1848, str. 32, kópia rukopisu) A možno ten „starý dub“ už vtedy na svojom mieste začal rásť.

Pre prípravu novej vlastivednej monografie o Starej Turej som pripravovateľom dal k dispozícii fotografiu, na ktorej je predmetný „starý dub“ už s jednou odlomnou vetvou, kde na lomovej časti kmeňa stoja dvaja chlapi. Oba boli narodení v najbližšom dome postavenom len približne 15 – 20 metrov od duba. K fotografii (asi z roku 1962) som poskytol len strohú informáciu, že podľa ústneho podania sa pri tomto dube stretla časť hurbanovských povstalcov a vraj bol i miestom viacerých stretnutí hurbanovcov. Dodatočne som si spomenul, že v publikácii Stará Turá – Štúdia o histórii, ľudovej kultúre a nárečí, vydané v roku 1983, by možno moja informácia mohla byť potvrdená. A skutočne, v stati Dejiny Starej Turej (autorka Darina Lehotská) na strane 36 je uvedené: „Cestou už v staroturianskom chotári, ako hovorí tradícia, pod starým dubom medzi Papradou a Dúbravou sa k slovenskému zboru pridalo ďalších 600 povstalcov, ktorí ušli zo Starej Turej a kopaníc a niesli, ako sa rozhodli už v deň zrady predstavenstva mestečka, čiernu zástavu.“ Bolo to 27. septembra 1848 a už vtedy

bol dub starý. Týmto citátom sa moja informácia k fotografii potvrdzuje a zvyšuje sa i opodstatnenosť jej uverejnenia v pripravovanej monografii, ktorej vydanie sa z dôvodu nedostatku finančných zdrojov akosi oneskoruje.

V súčasnosti sú pozostatky duba veľmi chatrné. Chrániť sa ho pokúša len mladší asi 30-ročný dubček, ktorý začína nad pozostatkami svojho prapradeda rozprestierať svoju mladú korunu. Akoby chcel tie staré ostatky ešte uchrániť aspoň doťiaľ, kým budú dokumentačne zachytené, nielen ako súčasť miestnej histórie, ale aj ako dokladovanie toho, do akých rozmerov mohol kedysi narást strom v symbióze s človekom v dobe menej zaťažovaného životného prostredia.

Za zmienku stojí aj skutočnosť, že v 50-tych rokoch 20. storočia v jeho tesnej blízkosti v predletnom i letnom období, možno aj z úcty k veku duba a k tradíciám, organizovali miestni mládenci nedeľňajšie tanečné zábavy v prírode. Tiež pre deti papradskej školy bolo kedysi toto miesto zdrojom zberov dubových žaludov a nádherných vychádzok.

V jeseni po opade lístia v Dúbrave bolo miesto okolo duba jedným z „parkovísk“ rebrinákov, do ktorých sa natláčalo nahrabané „šústie“, slúžiace ako podstielka pre dobytok. Vtedy to vraj boli tzv. „turanské hody“ a v priebehu 5-6 dní sa tu otočilo veľa rebrinákov nielen z blízkeho okolia ale aj napríklad z Vadoviec, kde dubové lístie nemalo z čoho napadať.

Nuž a pre nás, ktorí sme v tesnej blízkosti prastarého duba na rázcestí lesných ciest do Dubiny, Dúbravy, do Mikulcov i na Močiar vyrastali, bol tento „naš starý dub“ miestom hier a pozorovaní veveričiek, ďatľov či sršňov, sídliacich v bútlavejúcom vnútrajšku kmeňa.

V súčasnosti je pre nás miestom, ku ktorému sa vraciame pri príležitostných návštevách rodného hniezda. Ku škrupine kmeňa duba nám zabľudí nielen zrak ale aj spomienky na našich blízkyh, na naše detské hry, sny, radosti, drobné boľáčky ale aj na veľké žiaľ a starosti, ktoré nám život pripravil.

Ján Kubečka

O rozhodnutiach...

Každé, aj to najlepšie rozhodnutie je nielen „za niečo“, ale vždy aj „proti niečomu“. Či je to rozhodnutie zákonodarného zboru, či rozhodnutie mesta, či rozhodnutie šéfa... Ak sme (alebo cítime sa) v takomto prípade na tej druhej strane, teda „postihnutý“, máme právo a niekedy aj odvahu ohlásiť sa... Prenesené do našich mestských podmienok: občania požiadajú o výrub brezy tesne pri vlastnom činžaku, zasadenú kedysi v dobrej viere... Breza zmohutnela, poškodzuje základy schodišťa, znečisťuje balkóny, vadí alergikom... Ale bývajúcim o 50 metrov ďalej nevadí a „bojujú“ za takúto zeleň petíciou... V našom meste sme v určitých podobách bojovali napr. proti obchodnému centru na Ul. SNP, proti BILLE, teraz proti obchodnému domu (OD)... Možno je výraz „bojovať“ trochu prisilný, to ale každý posúďte sám. Áno, každá takáto a podobná akcia prináša svoje „obete“. Ale niekedy to posudzujeme v danom okamihu nehládac na konečný pozitívny efekt...

V minulom čísle Spravodajcu ste písali o výrube drevín pri rekonštrukcii OD, povolenému, s určením adekvátnej náhradnej výsadby zelene... Na jednom frekventovanom verejnom priestranstve v našom meste akosi náhle, veľmi rýchle uhynulo niekoľko stromov. Po asi troch rokoch výsadby, na slnečnom priestranstvom mieste...!!! A sotva vyschli, veď tento rok bol na vlahu až príliš bohatý! Keď mi nemenovaný spoluobčan povedal, že ešte nedávno bola na zemi okolo kmeňov stromov žltá tráva, zrejme „vyschli“ od nejakej tekutiny, ktorá sa dá sotva nazvať životodarnou... Smutné. Niet žalobcu a teda niet sudcu... Nemá kto „bojovať“... J.K.

Spomínam na svojho učiteľa po 65-ich rokoch...

Často človek zabudne na mnohé zážitky už po krátkej dobe. Sú však udalosti, ktoré zostávajú v pamäti, v spomienkach i po 65 rokoch. Práve zážitky z detstva sú v mojej pamäti doteraz živé a radostné. K tým radostným patria spomienky na môjho bývalého učiteľa Petra Uhlíka. Prvýkrát som sa s ním stretla na ľud. škole na Papradi. Bol to vynikajúci učiteľ, ktorý mal veľmi dobrý vzťah k žiakom a k rodičom žiakov.

Rada spomínam na jeho obetivosť a nezištnú pomoc žiačkam v najťažšom povojnovom období. Krátko po skončení 2. svet. vojny – v prvých júnových dňoch v r. 1945 štyri žiačky 4. ročníka meštianskej školy v Starej Turej boli pozvané na prijímacie skúšky na Učiteľský ústav do Turčianských Teplíc. Ako sa tam dostať, do oblasti pre nás neznámej? Železnice boli poškodené, tiež mosty a tunely zničené. Autobusy nepremávali. V tejto ťažkej situácii nám pomohol pán učiteľ Uhlík. Cestoval s nami vlakom zo St. Turej do N. Mesta n. V., kde sme prestúpili na vlak do Trenčína a tam na vlak do Žiliny. Ďalej vlak nešiel. Až z Vrútok premával do Turč. Teplíc. Pán učiteľ nám pomohol pri hľadaní niekoho, kto by nás dopravil do Vrútok. Našli sme pomoc u dopravcov nákl. áut, ktorí vozili štrk, kamene, uhlie a drevo. Usadili nás na prevážaný materiál. Bol večer. Ako ďalej? V obci Kľačany – na druhej strane Váhu učila pani uč. Katka Michalcová – rodáčka z lubinských kopaníc od Rubaninských. Bola to spolužiačka uč. Uhlíka. Obaja nám zaistili nocľah u rodičov žiakov pani učiteľky. Tiež nám zaistili prevoz kompou cez Váh do Kľačian. Na druhý deň zasa kompou do Vrútok. Z Vrútok sme už cestovali vlakom do Turč. Teplíc. Bola nedeľa a bolo treba zaistiť ďalší nocľah. V Turč. Tepliciach pracoval ako vedúci predajne Baťa starotur. robdák, priateľ pána učiteľa, Michal Nemeč, ktorý sa o náš nocľah postaral. Odpoľudnia nás pán učiteľ oboznámil s mestom. Večer sa nám opäť venoval, opakoval s nami učivo z matematiky. Skúšky sme urobili, boli sme prijaté. Cestovanie naspäť nebolo tiež jednoduché. Prevoz kompou z Vrútok do Kľačian, prenocovanie. Ráno nás na kompe čakal miestny roľník s vozom rebriňákom, v ktorom boli zapriahnuté kone. Ale skôr než sme sa preplavili kompou na druhú stranu, padla uč. Uhlíkovi do vody aktovka. Našťastie bol blízko niekto na čine, aktovku zachytil a podal mu ju. Voz nás viezol z Vrútok do Žiliny. Cestou z Vrútok v oblasti Priekopa sa jeden koník pošmykol, spadol, voz sa s nami prevrátil. Mali sme šťastie, nikto nebol zranený a mohli sme do Žiliny pokračovať. Zo Žiliny už vlakom až domov. To, že nám pán učiteľ cestu takto vybavil, svedčí o jeho obetivosti, o ochote pomáhať iným. Nedá sa na neho zabudnúť. Po roku štúdia v Turč. Tepliciach sme prestúpili na Učiteľskú akadémiu do Bratislavy. Čakalo nás tam príjemné prekvapenie. Matematiku tam učil náš pán učiteľ. Iste bolo aj jeho zásluhou, že som mala rada matematiku, ktorú som si vybrala aj pri diaľkovom štúdiu na vysokej škole pedagogickej, kde ma zasa učil môj učiteľ – asistent matematickej fakulty Peter Uhlík.

Božena Ošťaďalová, rod. Durcová

Pozn.: Meštianska škola v Starej Turej pripravila pre štúdium učiteľstva veľa žiakov. V r. 1948 a 1949 maturovalo na učit. ústavoch až 25 absolventov meštianskej školy.

Dedo Jakub nespal za pecou

Dedovi Jakobovi je ľúto, že obsahom „Turianskej rozprávky“, uverejnenej v poslednom čísle Staroturianskeho spravodajcu, sa dotkol pána prednostu. No keď sa on v závere svojho „Stanoviska k Jakobovi“ pýta, „čo spravil dedo Jakub preto, aby ho 30-ročná dočasná (škrupinových garáží umiestnených na Hlubockého ulici) toľko nebolela“, tak dedo Jakub, aby neostal len Kubom, odpovedá. Odpovedá, lebo vie, že rodinou, starou školou i životom vychovaný človek na otázky odpovedať má, ak odpoveď pozná. V závere nekladie žiadne otázky, lebo aj keď by boli zaujímavé, mohli by niekomu pripadať provokatívne. Napokon, v súčasnosti sú prakticky zbytočné.

1. Už v rokoch 1974 – 76 spolu s ďalšími (napr. Ing. M. Ž., Ing. J. K.) v prípravnom výbore pre výstavbu 226 garáží na svahu pod predajňou stavebnín smerom k železničnej trati uskutočnili rad jednaní a korešpondencie s predsedom MsNV, predsedom JRD, vedúcim oddelenia výstavby MsNV o predbežnom súhlase s výstavbou garáží na danom mieste.

Po ich podmieňujúcom súhlase (vyňatie z PPF) žiadali záujemcovia o garáže riaditeľstvo železníc SR o výnimku z ich ochranného pásma a o vyňatie predmetného pozemku z poľnohospodárskeho fondu na odbore PL a VH ONV v Trenčíne. Za ONV však odpovedal vtedajší vedúci odboru (Ing. J. S.) negatívne, teda že s vyňatím predmetnej parcely z poľnohospodárskeho fondu ONV nesúhlasil.

Tým sa stali zbytočnými všetky dovtedy realizované prípravné práce aj vynaložené náklady na vypracovanie úvodného projektu tejto akcie. Úvodný projekt vtedy vypracoval Ing. P. M. a náklady uhradilo 220 žiadateľov o garáže. Bolo to dávno, pred viac ako 35 rokmi.

Mnohí aktéri predmetnej akcie už zomreli a žijúci pamätníci už len hmlisto spomínajú na márne nádeje na úspech vtedajších snažení.

Dedo Jakub si na to spomína ešte celkom jasne preto, lebo len pred necelým rokom uvedené dokumenty (kópie prihlášok účastníkov, úvodný projekt a listy aj s podacími lístkami na doporučené zásielky) preberal vo svojej starej dokumentácii.

Mimochodom – pri prechádzke zistil, že aj na tomto pozemku rastie len burina, čo nie je v súlade so zákonmi o hospodárení s pôdou.

2. Dedo Jakub bol od roku 1990 do roku 2002 poslancom MsZ, člen

ZPOZ-u i predsedom KV a ÚP. Pracoval teda v MsZ dosť dlho a podieľal sa na prerokovávaní i schvaľovaní stavebných zámerov i žiadostí, medzi ktorými bola 2-krát prerokovávaná aj žiadosť vlastníkov škrupinových garáží na Hlubockého ulici na odkúpenie predmetnej parcely. Tieto žiadosti, návrhy i uznesenia k nim boli zaznamenané v zápisniciach a ak sú ešte archivované, dali by sa tieto informácie v nich nájsť.

3. Dedo Jakub nečakal na „trvalú dočasnú“ umiestnenia garáží na Hlubockého ulici, ale vyšiel v ústrety pánovi D. K., ktorý bol asanant a dostal ako časť náhrady pridelený pozemok na výstavbu garáže na Hurbanovej ulici. Keďže pán D. K. nebol v takej fyzickej kondícii, aby sa mohol osobne zúčastňovať brigád na svojpomocnej výstavbe v skupine 46 „garážnikov“, požiadal deda Jakuba o uzavretie dohody o odstúpení jeho časti pozemku za škrupinovú garáž na Hlubockého ulici, ktorá bola bližšie k jeho bytu. Uzavreli teda dohodu, ktorá sa stala platnou po odsúhlasení na oddelení výstavby MsÚ.

Dedo Jakub sa potom aktívne podieľal (fyzicky aj finančne) na výstavbe 46 garáží na Hurbanovej ulici.

Len z úcty k vynaloženej práci a finančným prostriedkom bývalých kolegov pri úpravách terénu na Hlubockého ulici sa zúčastnil zasadnutia MsZ v apríli 2008, kde v ich mene požiadal poslancov a funkcionárov mesta o zväznenie možnosti aspoň čiastočnej kompenzácie za vynaložené náklady. Tiež navrhol možnosť použitia zostatkov betónových oporných panelov a podláh na drf, použiteľnú pri základoch budúcej stavby objektu. Na spomínanom zasadnutí MsZ bol pán prednosta osobne prítomný a o snahe deda Jakuba mal teda priamu informáciu. V tej dobe už viac ako 25 rokov nevlastnil dedo Jakub škrupinovú garáž na Hlubockého ulici.

4. Dedo Jakub patril a patrí k zodpovedným občanom Starej Turej. Patril aj medzi tých, ktorí postavili svoje škrupinové garáže až vtedy, keď získali povolenie aspoň k ich dočasnému postaveniu. Nepatril teda k tým, ktorí tak urobili bez povolenia a rešpektovania vtedy a aj dnes stále platných zákonov a vykonávacích predpisov, súvisiacich so stavebnou činnosťou, ešte navyše na pozemkoch, ktorých vlastníkom je mesto. A doteraz na pôvodných miestach stoja.

Dedo Jakub

Z Centra voľného času

Čo sme zažili od polovice augusta do polovice septembra 2010?

• V dňoch 30. a 31.8. sme v CVČ na Dňoch otvorených dverí privítali takmer 40 záujemcov o informácie k činnosti CVČ v novom školskom roku.

• 20.9. sme oficiálne otvorili pravidelnú záujmovú činnosť.

Čo pripravujeme v mesiaci október 2010?

• Od 1.10. rozbiehame v CVČ všetky kluby.

• V sobotu 2.10. pozývame malých i väčších kolobežkárov na Kontrolný kolobežkový deň, ktorý prebehne od 9.30 h na Námestí slobody v Starej Turej. Okrem toho, že si tam budú môcť deti i rodičia vyskúšať pretekárske kolobežky, môžete si dať prekontrolovať technický stav kolobežky, zúčastniť sa testu fyzickej zdatnosti či si preveriť svoje vedomosti z pravidiel cestnej premávky. Nezabudnite doma kolobežku a prilbu.

• Jesenné prázdniny:
- v piatok 29.10. o 10.00 h Pretek závodných aut na PC (na veľkopoštovej obrazovke) – pre deti ZŠ.

- v piatok 29. 10. o 15.00 h Tekvicparáda – súťaž o najkrajšieho svetlonosa pre deti ZŠ. Treba si priňať vlastnú tekvicu.

- 29.10. – 2.11.2010 fotograficko-umelocko-bláznivá súťaž pre tých, ktorí sa budú počas prázdnin nudiť, pod názvom: „Spoznáte ma?“. Súťažnou úlohou je pomalovať si tvár tak, aby výsledok zaujal porotu natoľko, že vám udelí jednu z troch cien. Spestrenie tváre je povolené akoukoľvek farbou (mamičkine šminky, farby na tvár atď.) na akejkoľvek osobe (otec, babička, mladší brat atď.). Výsledné dielo treba odfotiť a foto zaslať na e-mailovú adresu do utorka 2.11. do 11.00 h. V popoludňajších hodinách v ten istý deň bude zo zaslaných exponátov usporiadaná v CVČ výstava.

Věra Teplíková, CVČ Stará Turá

Fénixácke leto

Členovia detskej organizácie Fénix koncom školského roka absolvovali veľmi zaujímavý víkend vo Vysokých Tatrách. Po ponuke, ktorá sa

neodmieta, našli ubytovanie v štvorhviezdičkovom hoteli Crocuss. Za nádherného počasia vystúpili k vodopádu Skok, cez Popradské pleso až k Žabím plesám, prezreli si symbolický cintorín a na záver sa ešte vyviezli lanovkou na Chatu pod Soliskom. Skvelým zážitkom bola aj jazda zubačkou zo Štrby na Štrbské pleso a späť.

Začiatkom prázdnin zareagovali na výzvu humanitárnych organi-

záci a pripravili zbierku pre povodňami postihnuté obce. V rámci projektu Balík pre priateľa nazbierali a poslali dvanásť pätnásťkilogramových balíkov šatstva, potrieb do kuchyne či hygienických potrieb do obce Markovce v okrese Michalovce. Slovenská pošta tieto balíky pripravila adresátovi bezplatne!

Letný tábor prežili na Kysuciach v obci Oščadnica. V rámci turistického programu navštívili skanzen vo Výchylovke, prírodopisné múzeum v Krásne nad Kysucou, najmodernejší orloj v Starej Bystrici a Trojmedzie – hraničný bod, kde sa stretávajú hranice Poľska, Česka a Slovenska. Nechýbali ani večerné táboračky s gitarou, nočná hra, tradičné služby v kuchyni a vrcholom pre niektorých bolo dojnie kravy. Škoda len, že tohtoročné počasia toho nedovolilo viac.

Aj touto formou ďakujeme Milošovi Podhradskému, firme Popo-Expo a Nadácii Život za podporu našich aktivít.

Peter Ištoňa

Detská organizácia Fénix

Novinky zo ZŠ

Mesiac september bol tento rok pre našu školu skutočne hektickým mesiacom. Prvý mesiac každého školského je síce mimoriadne náročný, ale tento sa nedá porovnať so žiadnym, ktorý sme v škole prežili.

Začíname tretí rok školskej reformy pre tretí a siedmy ročník. Školský program sme vopred pripravili a začali sme podľa neho učiť, aj keď nás trápia nedostatok učebníc. Myslím si, že v tomto období to majú najťažšie naši najmenší – prváci. Pre nich sa definitívne skončilo obdobie raného detstva bez povinností a nastal čas, stať sa „veľkým žiakom“, ktorý sa už nemôže iba hrať. Som naozaj rada, že naši prváci tento štart do života školákov zvládli na jednotku s hviezdičkou. Väčšinou sú smelí, výreční a zdá sa nám, že v škole sa cítia ako rybičky vo vode. máme z toho radosť a držíme im palce, aby to tak zostalo.

V školskom roku 2010/2011 sme mali na začiatku školského roka 718 žiakov, ktorí sa učia v 30 triedach. Na prvom stupni máme 305 žiakov v 14 triedach a na druhom stupni 413 detí a 16 tried. do ŠKD sa prihlásilo 171 žiakov, ktorí sú zadení do 6 oddelení.

V septembri každoročne žiaci dostávajú vzdelávacie poukazy, ktoré môžu venovať škole na mimoškolskú krúžkovú činnosť alebo CVČ na taký istý účel. Ak sa neprihlásia do žiadneho krúžku, svoj poukaz si ponechávajú a finančné prostriedky, ktoré každý poukaz mesačne prináša, sa vrátia do štátneho rozpočtu. Preto sme radi, ak dieťa venuje poukaz jednej z menovaných inštitúcií, pretože každé euro je pre nás prínosom a nakoniec, keď všetky finančné prostriedky sa nejakou formou využijú pre deti.

Naším žiakom sprostredkovávame dva druhy poisťenia, ktoré sa obnovujú v septembri. Je to poisťenie proti krádeži v poisťovni Allianz a poisťenie proti úrazom v Komunálnej poisťovni. Sme radi, že rodičia chápu výhody týchto služieb a možnosť poisťenia vo veľkej miere využívajú.

Pre najstarších žiakov – ôsmakov a deviatakov sme zorganizovali návštevu filmového predstavenia. Bol to film Legenda o lietajúcom Cypriánovi. Smutný príbeh ukázal deťom ako ťažko sa žilo v stredoveku a zoznámil ich s tragickým životom jedného z najvzdelanejších Slovákov svojej doby.

Na koniec septembra sme pripravili účelové cvičenie v prírode, či sa však v danom termíne uskutoční, to presne nevieme, lebo termín tejto akcie je až po uzávierke a ako viete počasie si naozaj robí čo chce. Je vrtošivé a nepredvídateľné.

Jeho vrtochy nám občas skrzili plány aj pri realizácii najdôležitejšej úlohy, ktorou bolo pripraviť zrekonštruovanú budovu školy na Komenského ulici pre žiakov prvého stupňa, ktorí sa tu budú učiť. Do 4 krásne vynovených pavilónov sme pre nich pripravili všetko, čo potrebujú, aby im vo vynovenej školičke bolo dobre. Urobíť všetko, čo bolo treba, si vyžiadalo veľa práce a úsilia všetkých zainteresovaných zamestnancov školy, hlavne pána školníka Milana Hučku, ktorý bol „dušou“ celého sťahovania a náročného úlohy zvládol výborne. Som veľmi rada, že všetci odvedli naozaj skvelú prácu a bolo vidno, že ju robia s radosťou, pretože vedia, že má zmysel. Úprimne ďakujem pani primátorke Ing. Anne Halinárovej, vedúcej školského úradu Mgr. Soni Krištofkovej, Ing. Emilovi Vladovi a všetkým zástupcom zriaďovateľa školy, ktorí vyvinuli enormné úsilie, aby rekonštrukcia prebehla v poriadku. V neposlednej rade ďakujem všetkým rodičom, ktorí pomáhali pri presťahovaní z budovy bývalej priemyslovky. Škola je teda pripravená privítať svojich žiakov a všetkých, ktorí sa o nich budú starať a ja očakávam, že deti si ju budú šetriť, aby takou krásnou zostala dlhý čas. Nebudú ju ničť, ale naopak šetriť o chrániť.

Anna Chmurová

DOM KULTÚRY JAVORINA INFORMUJE

Program kina Javorina na október 2010

Streda 6. októbra 19.00 h

POČIATOK

USA/VB sci-fi. Skúsený zlodej, absolútne najlepší v nebezpečnom umení extrakcie, cenné tajomstvá kradne z hĺbky podvedomia. Táto skutočnosť vytvorila z neho vyhľadávaného hráča, no zároveň aj medzinárodného utečenca. Hrajú: Leonardo DiCaprio, Ken Watanabe, Marion Cotillard, Ellen Page... Slovenské titulky.

Vstupné: 2,20 eura 142 min. MP od 12 rokov

Streda 13. októbra 19.00 h

ŽENY V POKUŠENÍ

Česká komédia. Štyridsiatnička Helena, uznávaná odborníčka na manželské problémy jedného dňa zisťuje, že sa dostala do situácie, aké rieši so svojimi pacientami. Hrajú: Eliška Balzerová, Lenka Vlasáková, Veronika Kubašová, Vojtech Dyk, Jiří Macháček, Roman Zach.

Vstupné: 2 eura 100 min. MP od 12 rokov

Streda 20. októbra 17.00 h

MAČKY A PSY: POMSTA KITTY GALORE

USA animovaná komédia. V odvetkom súboji mačiek a psov zašla jedna šialená mačička so svojou tlapkou príliš ďaleko... Slovenský dabing.

Vstupné: 2 eura 82 min. Mládeži prístupný

Streda 27. októbra 19.00 h

DOSPELÁCI

USA komédia. Cez sviatočný víkend sa po 30. rokoch stretnú na pohrebe svojho bývalého basketbalového trénera piati kamoši z detstva. Strávia aj s rodinami víkend v starej trénerovej chate pri jazere. Hrajú: Salma Hayek, Maria Bello, Adam Sander, Steve Buscemi... Slovenské titulky.

Vstupné: 2,20 eura 108 min. MP od 12 rokov

Dom kultúry Javorina pripravuje

10. októbra 2010 o 16.00 hodine vo veľkej sale DK Javorina bábkové predstavenie: ZLATÁ PRIADKA. Vstupné: 1 euro

15. októbra 2010 o 19.00 hodine vystúpenie Radošinského nainého divadla HRA O LÁSKE. Účinkujú: Stanislav Štepka, Maruška Nedomová, Soňa Norisová, Lenka Barilíková, Czongor Kas-say, René Štúr, Milan Šago. Vstupné: 7,50 a 7 eur

8. októbra 2010 autobusový zájazd do Divadla Andreja Bagara v Nitre na komédiu: SARDINKY NA SCÉNU, PROSÍM. Hrajú: Eva Pavlíková, Ivan Vojtek st., Milan Ondřík, Zuzana Moravcová, Gabriela Dolná, Jozef Dóczy, Jakub Rybárik, Daniela Pribulová, Peter Kadlečík. Poplatok: 15 eur

25. októbra 2010 autobusový zájazd do športovej haly v Trenčíne na koncert MIRA ŽBIRKU „Aupark tour 2010“. Poplatok: 20 eur

23. októbra 2010 autobusový zájazd do Noweho Targu. Poplatok: 12,50 eura

Záujemci na jednotlivé podujatia sa môžu prihlásiť na sekretariáte DK Javorina, alebo telefonicky na čísle 776 3366.

Mesto Stará Turá pozýva všetkých dôchodcov pri príležitosti mesiaca úcty k starším 28. októbra 2010 o 17.00 hodine do veľkej sály DK Javorina na kultúrny program:

MESTO SENIOROM

V programe účinkujú:
deti MŠ, Čančatá a Maja Velišcová.
VSTUP VOLNÝ

www.dkjavorina.sk, e-mail: dkstaratura@zoznam.sk

NOVINKY MESTSKEJ KNIŽNICE

BELETRIA

Nagyová-Džerengová, Petra: Ženy nášho rodu
Zusak, Markus: Zlodejka kníh

Murín, Gustáv: Návrat do budúcnosti: príbeh jedného sídliska
Keleová-Vasilková, Táňa: Sľub

Gahérová, Lenka: Tíne minulosti

Mišovičová, Kristína: Len láska pozná odpoveď

Scherhaufarová, Ružena: Už viem, že chcem teba

DETEKTÍVKY

Hargaš, Jano: Mám v päťach mafiu

Dán, Dominik: Mucholapka

NÁUČNÁ LITERATÚRA

Zittlau, Jörg: Ako sa liečiť vhodnou stravou

Wolf-Mednyánszky, Andy: India a my

Štofán, Bohuslav: Dejiny horského lyžovania. Skialpinizmus

Nováková, Katarína: Tatranskí nosiči. história nevšednej profesie

DETSKÁ LITERATÚRA

Awdry, Wilbert Vere: Dobrodružstvá rušňa Tomáša 1.

Disney, Walt: Bambi

Disney, Walt: Dumbo

Disney, Walt: Ariel malá morská víla

DETSKÁ NÁUČNÁ LITERATÚRA

Šmikmátorová, Pavla: Receptíky pre malých kuchárov.

Hravá kuchárka pre deti

Moscovich, Ivan: Nová kniha hlavolamov.

Rébusy, hádanky, logické hry, optické klamy

Kniha o Starej Turej v novembri!

Posledné korektúry a doplnky v textoch, výber fotografií a grafické spracovanie pre výrobu sa budú realizovať tento mesiac a v novembri by malo byť II. vydanie knihy o Starej Turej hotové! Konečná fáza jej realizácie nie je práve v dobe, ktorá financiám na takýto účel praje... Aj napriek grantom z MK SR a TSK primátorka mesta Ing. Anna Halinárová oslovila niektoré podnikateľské firmy o finančný príspevok pre tento účel, príležitost, či možnosť majú aj ďalší ostatní. Mesto uvíta každú finančnú výpomoc pre tlač tejto knihy!

Ján Mikláš

Oznamujem širokej verejnosti, že je otvorená nová
moderne vybavená

UROLOGICKÁ AMBULANCIA

v priestoroch zdravotného strediska Libris na ulici Piešťanská 24 v Novom Meste nad Váhom.

Vyšetrujeme a liečime zápaly močových ciest, kamene v močových cestách, poruchy s erekciou, únik moču, nádory močových ciest, pohlavné choroby a iné.

Preventívne prehliadky u mužov nad 50 rokov zdarma vrátane ultrazvuku a odberov krvi.

Pacienti budú vyšetrení aj po objednaní bez čakania v popoľudňajších hodinách. MUDr. Michal Doval, tel. 032/7704415.

VÝHODNÉ
PÔŽIČKY

OD 350 EUR DO 50 000 EUR
PREDSCHVÁLENIE DO 5 MINÚT

0915 894 341

LAHKÉ STREŠNÉ KRYTINY
ZA AKCIOVÉ CENY!

ZDARMA – zameranie,
cenová ponuka,
dovoz krytín.

Zabezpečujeme dodávku
reziva a montáž krytín.

Tel: 0905 700 304

Smútočná spomienka

Dňa 6. 10. 2010 si pripomíname 15. výročie úmrtia nášho brata, uja a strýka

Branislava DURCA.

Tí, ktorí ste ho poznali, venujte mu tichú spomienku.

*Spomínajú brat, sestra, neteť,
synovci a ostatná rodina*

Smútočná spomienka

Dňa 2.10.2010 uplynie 5 rokov čo nás navždy opustil môj drahý syn

Milanko PAVLOVIČ.

S láskou spomína matka, brat a ostatná rodina.

Smútočná spomienka

Čas plynie ako rieky prúd, kto Ťa mal rád, nevie zabudnúť. Len kytičku kvetov Ti na hrob môžeme dať a so smútkom v srdci na Teba spomínať.

Dňa 8.9. sme si pripomenuli 35 rokov od smrti nášho brata, švagra a uja

Milanka MATUŠÁKA.

Kto ste ho poznali, venujte mu spolu s nami tichú spomienku.

S láskou spomína celá rodina

Smútočná spomienka

Srdce sa utápa v bolestnom žiali, odišla tá, ktorú sme milovali...

Dňa 3. 10. Uplynul rok od smrti našej milovanej mamulky a babičky

Helenky DZURENKOVEJ.

S láskou a úctou spomínajú dcéry s rodinami

Smútočná spomienka

Smútok a ticho dolieha na náš dom, tak veľmi nám chýbaš v ňom. Chýba nám Tvoja prítomnosť, úsmev a láska, chýbajú Tvoje rady, chýba nám to, čo sme mali radi.

Dňa 16.9. uplynuli dva roky kedy nás nečakane a navždy opustil môj milovaný manžel

Miloš MICHALEC.

Manželka Soňa a deti

Smútočná spomienka

Dňa 7.10. uplynie 1 rok, čo nás navždy opustila naša mamička, dcéra, sestra

Alena ELIAŠOVÁ.

*S úctou spomínajú synovia,
matka, brat, sestra s rodinou.*

V úcte spomíname...

Mesto Stará Turá a staroturianske cirkevné zbory vás pozývajú na ekumenickú spomienku pri príležitosti Pamiatky zosnulých, ktorá sa uskutoční v piatok 29. októbra 2010 o 15. hodine v dome smútku.

J.M.

Jeseň prišla do ulíc nášho mesta... (J. M.)

Matričné okienko**NOVÍ OBČIANKOVIA MESTA:**

Nicolas Bača, Katarína Hornáčková, Milan Ondrejka, Marko Krištofovič, Filip Černáček, Stela Morongová, David Lackovič, Adela Podolanová, Carin Černáčková, Tomáš Malek

UZATVORILI MAN-ELSTVO:

Miroslav Hluchý zo St. Turej a Lucia Bráblíková z Nového Mesta n/V.
Mgr. Peter Ga-ík zo St. Turej a Ing. Mgr. Martina Kobilicová z Bratislavy
Peter Vrabel zo Starej Turej a Erika Podolanová zo Starej Turej
Branislav Košičár zo Senice a Ing. Jana Pásztorová zo Starej Turej
Samuel Jurčo z Prešova a Veronika Belišová zo Starej Turej
Jozef Absolon z Nitry a Beáta Kusendová zo Starej Turej
Martin Dunajčík zo Starej Turej a Mária Cibulková z Nového Mesta n/V.
Iveta Durcová zo Starej Turej a Ing. Roman Krošlák z Čeladniec

ROZLÚČILI SME SA:

Pavol Cibulka, Samuel Gavač, Zuzana Michalcová, Anna Stančíková, Františka Chlachulová

Naši jubilanti v mesiaci október 2010

- 70.r. - Oľga ČULÁKOVÁ, Emília KOŠTIALOVÁ, Mgr. Elena CIKRAIOVÁ, Vladimír KOŠTIAL, Vlastimila MIKULCOVÁ, Vlastimila NAVRÁTILOVÁ, Vladimír ŠÍPOŠ
- 75.r. - Veronika TRUHLÍKOVÁ, Ján MICHALEK, Janka ŽÁKOVÁ
- 80.r. - Hedviga ČIERNIKOVÁ, Ján HUČKO
- 81.r. - Anna MALARÍKOVÁ, Anna ČERNÁKOVÁ, Elena JEŽOVÁ, Ing. Rafael GESCHWANDTNER, Emília MIKITOVÁ
- 82.r. - Katarína MAČICOVÁ, Ľudmila ŠURINOVÁ, Ing. Jaroslav VAVROVIČ, Tomáš KLIMÁČEK, Emília HARGAŠOVÁ
- 83.r. - Anna BIELČIKOVÁ, Emília VALLOVÁ, Božena NOVOMESTSKÁ
- 84.r. - Alžbeta BLAŽKOVÁ, Bohumila KOBZOVÁ, Anna VAŠKOVÁ
- 85.r. - Emília CHRIAŠTELOVÁ
- 86.r. - Július TURÁK, Kamila SMOLINSKÁ, Emília ČERNÁČKOVÁ, Vendelín JURÁŇ
- 87.r. - Alžbeta BUNOVÁ
- 88.r. - Emília STACHOVÁ
- 89.r. - Ján MIKULEC, Emília DEDÍKOVÁ

Ako sa rodil prvý televízny vysielateľ na Veľkej Javorine

Minulý mesiac si príbuzní, priatelia a známi pripomenuli nedožitú 96. narodeniny Ing. Miroslava Neráda, prvého generálneho riaditeľa Chirany. Spomienky z pera Dušana Klimáčka nám znova pripomínajú túto našu vzácnu osobnosť a jeho ako typický, tak i špecifický spôsob riešenia zdanlivo neriešiteľných problémov. V článku Posledný rozhovor ako nekrológ (č. 5/2009) som minulý rok uviedol: ...na Starej Turej ešte dlho bude trvať, pokiaľ si začneme uvedomovať, čo nám všetko s jeho osobou odišlo, čo tu zanechal, čo nesmieme opomenúť a v čom by sme mali vlastne pokračovať! Viac menej, tieto slová sa naplňajú.

A propos, špecifikum osobnosti Ing. Miroslava Neráda je i v tom, že svojim vekom prakticky o generáciu prežil väčšinu svojich spolupracovníkov, s ktorými vedno budoval toto naše mesto pod Javorinou. Preto pre značnú časť neskôr narodenej generácie bol už menej známy. A tí, čo ho dávnejšie poznali, mnohí iste vedeli, či tušili, že stále, do posledných dní života kypel aktivitami a nápadmi pre veci verejné a tým možno spôsoboval komusi i ťažšie sny. Za takýchto okolností, pri takto utvárajúcom sa odstupe času, možno mnohým ešte neprichádza myšlienka k prípadnému posúdeniu miery jeho trvalých zásluh o tento náš domov, Starú Turú o okolie. **gek**

Ing. M. Nerád, rozprávanie o budovaní vysielateľa.

Vysielateľ na Veľkej Javorine patrí už k neoddeliteľnému architektonickému prvku tejto lokality a okolia. Málokto však už dnes vie, že o jeho prvotnú výstavbu sa vôbec nezaslúžili Slovenské telekomunikácie, ako by sme logicky čakali, (tie skôr vystupovali v úlohe toho, kto kategoricky odmietal stavbu), ale za krstného otca výstavby môžeme považovať Ing. Miroslava Neráda, budúceho generálneho riaditeľa a zopár nadšencov z jeho pracovného okolia. Teda Presná mechanika Stará Turá (vtedajší názov Chirany) bola de facto hlavný iniciátor aj realizátor stavby.

Popíšme si sled udalostí. Môj otec, Ing. Dušan Klimáček, bol veľkým nadšencom elektrotechniky (neskôr pracoval ako šéfkon-

Časť nadšencov, ktorí boli vyčlenení výstavbou vysielateľa. Otec je 2. z ľava.

štruktér v Chirane až do odchodu do dôchodku) a ako prvý si na Starej Turej zakúpil televízny prijímač, ešte pred prvým vysielaním Slovenskej televízie v r. 1956. Ing. Nerád bol tiež veľmi na-

klonený technickým novinkám (bývali v tom čase v jednom činžiaku), tak obaja mohli účinne spolupracovať. Na Starej Turej sa nedarilo chytiť televízny signál, ale na Veľkej Javorine už nejaký signál bol. Preto jediným riešením ako dostať signál do Starej Turej a celého okolia, vrátane Moravy, bolo potrebné tu vybudovať retranslačný vysielateľ.

Otec na vrchole stožiaru vysielateľa

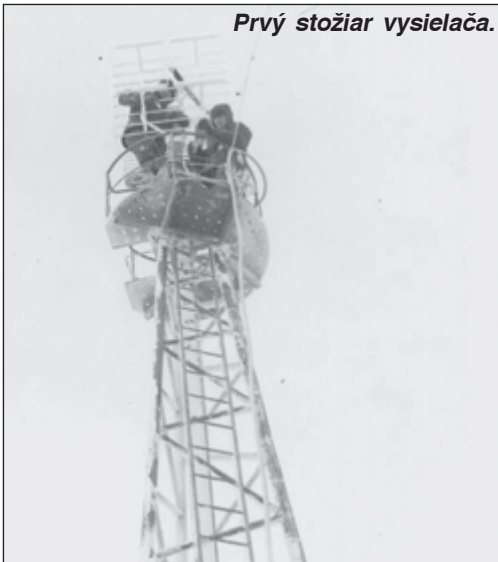
Nasledovala najťažšia časť celého plánu, získať povolenie na výstavbu. Uvedomme si, že to bolo obdobie studenej vojny a slovo „vysielateľ“ nutne muselo naháňať hrôzu nielen pracovníkom ministerstva spojov, ale i štátnej bezpečnosti. Anabáza prehovárania, presvedčovania, ministerské žiadosti nebrali konca kraja. Ing. Nerádovi bolo jasné, že nikoho zo zodpovedných do stavby vysielateľa neprinúti (zvlášť v tomto období spomenutej studenej vojny). V tom čase Stará Turá a jej okolie s nevelkým počtom obyvateľstva nemala byť prečo prioritná, kam by sa práve malo začať ďalšie šírenie televízneho vysielania, nakoľko v tom čase fungoval len televízny vysielateľ Kamzík. Preto Ing. Nerád zvolil inú stratégiu. Keďže na oficiálne žiadosti a urgencie nikto z ministerstva dlhodobo nereagoval, zvolal Ing. Nerád stretnutie všetkých potenciálne zainteresovaných pre budúcu výstavbu, ako zástupcov ministerstva, Spojovacieho učilišťa v Novom Meste nad Váhom priamo na Veľkú Javorinu asi na jar r. 1957. V tom čase zo Slovenskej strany ešte neexistovala prístupová cesta (tá bola len z Moravskej strany a aj to len viac-menej poľného charakteru), tak niektorí pozvaní, včítane Ing. Neráda, prišli na stretnutie ako turisti. Tento krátke pred cieľom výstupu stretol svojho spolužiaka, ktorý tiež prišiel na vrchol a sa ho spýtal: „Čo tu Ty robíš?“ „Ale, odpovedal spolužiak, poslal ma sem šéf, lebo nejaký „blbec“ zvoláva poradu ohľadne stavby nejakej vysielateľky, čo mu v živote nemôžu povoliť, ale reku nech, idem sa tam aspoň pozrieť, však uvidím kto je ten dobrodruh a aspoň si spravím výlet na Javorinu. V každom prípade mu to ministerstvo kategoricky zamietne!“ „No tú poradu som ja zvolal“ – vysvetlil prekvapujúci fakt svojmu spolužiakovi - zástupcovi ministerstva – Ing. Nerád. Na následnej porade „rozbalil“ Ing. Nerád svoju stratégiu. Vysvetlil zúčastneným, že od ministerstva potrebujú len povolenie a vlastnú stavbu s kompletným vybavením zabezpečia z vlastných (fabrických) zdrojov. Po dokončení a sprevádzkovaní stavby túto bezplatne odovzdajú ministerstvu spojov. Táto, v skutku nezvyčajná ponuka, nenechala ministerstvo na pokoji, aj keď navonok dlhšie sa akoby zase nič nedialo. Ing. Nerád telefonoval niekoľkokrát svojmu spolužiakovi na Ministerstvo spojov, či by nemal spísať nejakú urgenciu, aby sa veci akosi dali do pohybu. „Prosím ťa nikde už nepíš, lebo Ti to celé zhodia zo stola“ – varoval spolužiak Ing. Neráda.

Po nejakom čase povolenie na výstavbu predsa len prišlo, ale

bola tam podmienka, aby výstavba bola dokončená do konca roku 1957. Následne sa spustila lavína ďalších zložitých jednaní, ktoré museli byť veľakrát vedené dvojmo, ako na slovenskej, tak i na českej strane zvlášť, pretože vysielateľ je situovaný práve na hranici s Českou republikou. Na prvých realizačných poradách bolo vyslovených a nezodpovedaných veľa otázok. Zástupcovia vojenského Spojovacieho učilišťa z Nového Mesta nad Váhom poukazovali napr. i na to, že vysielacie elektrónky s potrebným výkonom sa v Československu nevyrobajú. Toto vyzeral byť veľmi vážny problém, pretože nákup zo zahraničia a obzvlášť z toho „západného“ (čo je dnes úplne bežné), bol takmer nemožný, čo si iste pamätajú všetci, ktorí žili v socialistickej zriadení. Nebolo jasné, kto by bol schopný vyrobiť minimálne 15 metrov vysoký stožiar, ktorý bol nutný a projekčne prepočítaný na prevádzku daného retranslačného vysielateľa, atď, atď. Ale jedna z výhod však tu už bola. Na Veľkú Javorinu, do Holubyho chaty bola už dávnejšie privedená elektrická energia. Jednu z prvých úloh dostal F. Himler z Presnej mechaniky. Dal vykopať kanál pre polozenie elektrického kábla k miestu umiestnenia budúceho vysielateľa. E. Koukal tiež odtiaľ bol poverený spracovaním projektu prístupnej výstavby budovy a betónovej základne pre 15 metrov vysoký stožiar, podľa elektrotechnického projektu samotnej retranslačno – vysielacej stanice a stožiara. Tejto problematike sa totiž venovali dvaja dôstojníci z uvedeného učilišťa, ktorí sa tiež podieľali i na realizácii. Samozrejme v tejto fáze nemohol chýbať ani môj otec (viď foto). Hlavným koordinátorom tohto diela bol poverený tiež staroturanc L. Štarke, ktorý musel každý večer podávať hlásenie o vykonanej práci Ing. Nerádovi.

Nedostupné výkonové vysielacie elektrónky sa podujal zabezpečiť sám Ing. Nerád, taktiež zaistoval i výrobu potrebného stožiara. Pri jednej služobnej ceste z Prahy sa totiž zastavil v Tesle Pardubice, kde sa poznal s tunajším riaditeľom a požiadal ho o pomoc. Ten si zavolať technického námestníka, ktorý potvrdil, že elektrónky s takým inštalovaným výkonom (asi 100W) sa u nás skutočne nevyrobajú, ale že sa pokúsia ich vyrobiť v ich prototypovej dielni. Ing. Nerád ale upozornil riaditeľa Tesly Pardubice, že náš závod (Presná mechanika), nemá peniaze a navrhol, aby boli vyrobené ako skúšobné vzorky! Takýmto spôsobom tri elektrónky uzreli svetlo sveta, bolo i do rezervy.

Po ceste domov sa Ing. Nerád ešte zastavil aj v Slováckych strojárňach v Uherskom Brode. Tu mal zhoršenú situáciu, nakoľko riaditeľa osobne nepoznal. Ten si ho však pozorne vypočul a dal zavolať chlapov na nádvori podnik. Postavil pred Ing. Neráda obrátenú debňu od piva a povedal chlapom: „Riaditeľ Presnej mechaniky v Starej Turej, Ing. Nerád, by Vám chcel niečo povedať“ - a naznačil mu, aby sa postavil na tú debňu od piva. Ing. Nerád argumentovať začal tým, že vyrobením stožiara získa aj Morava televízny signál, že už nemajú veľa času na dokončenie a na projekte je treba pracovať svojpomocne a brigádnicke, lebo je to drahé a peňazí niet. Záverom ich poprosil, aby prispeli k šíreniu televízneho signálu nielen vo svojom regióne, ale aj do celého okolia dosahu Veľkej Javoriny. Riaditeľ Slováckych strojárni dal o návrhu Ing. Neráda hlasovať, predtým však zamestnancov upozornil,

Prvý stožiar vysielateľa.

že prípadnú výrobu stožiara treba brať vážne. Bolo by možné jeho výrobu zaistiť brigádami po pracovnej dobe a ak by sa tak stalo, v tomto čase nestrpí žiadne zneužívanie tejto akcie na osobné fušky. Trvalo nejakú chvíľu, než sa zdvihla nesmelo prvá ruka, ale nakoniec to odsúhlasili všetci. „Mám ale ešte jednu podmienku,“ dodal Ing. Nerád. „Akú? Už žiadne podmienky“, ozývalo a z davu. „Chcem, aby ste ten stožiar aj dovezli a postavili na Veľkú Javorinu,“ dodal Ing. Nerád. „Samozrejme, však na Javorinu sa radi podívame,“ odvetil súhlasne dav.

Výstavba sa teda stihla podľa plánu a začalo sa vysielateľ údajne na konci marca v r. 1958. Tento termín pre začiatok vysielania bol motivačný pre Ing. Neráda i preto, že na jar toho roka mal byť vysielaný priamy prenos z Majstrovstiev Európy v krasokorčuľovaní v Bratislave. Chcel, aby túto udalosť ľudia v okolí dosahu vysielateľa na Veľkej Javorine mohli sledovať vo svojich domovoch. Ešte ale ostal otvorený jeden problém. Ing. Nerád podal nesmelú žiadosť na Okresný národný výbor v Novom Meste nad Váhom, aby vybudovali prístupovú cestu na Veľkú Javorinu zo slovenskej strany, keďže v zimnom období by mohli mať technici problém sa dostať k vysielateľu, čím by vysielanie v zimnom období mohlo byť často dočasne prerušované. Očakával zase byrokratický boj o vybudovanie cesty, ale bol prekvapený, ako rýchlo sa veci dali do pohybu a s jej výstavbou sa začalo prakticky ihneď po podaní žiadosti a nemusel poslať žiadne ďalšie urgency. Mnohí vedúci pracovníci totiž už mali v tom čase kúpené televízne prijímače, keď sa predtým rýchlo rozkríkla správa o výstavbe vysielateľa.

Onedlho už aj z diaľky bolo možné sa vizuálne presvedčiť, že nad Veľkou Javorinou sa začal týčiť dovtedy nezvyčajný objekt a teda všetci taktó zainteresovaní nemali záujem ochudobniť sa o vysielanie v zimnom období. Vybudovaním cesty zo slovenskej strany, sa Veľká Javorina zároveň otvorila aj nebývalému turistickému ruchu.

Všetky spomínané fakty sú ľahko dokázateľné, nakoľko ich mám zaznamenané na videu priamo z rozhovoru s Ing. Nerádom, ktorý sme zrealizovali presne mesiac pred jeho úmrtím 28.2.2009. Samozrejme, po viac ako päťdesiatich rokoch sa nevedel rozpačovať na presné letopočty začatia výstavby, tu mi však účinne pomohol bývalý kolega M. Ťažký a internet.

Dušan Klimáček

OSP – Okrskové stretnutie pathfinderov 17. - 19.9.2010

Každoročne v septembri sa pathfinderi zo západu stretávajú na chate neďaleko Partizánskeho, aby spoločne prežili víkend so svojimi kamarátmi z iných oddielov. Teraz sme sa zišli v hojnom počte (63) z Bratislavy, Starej Turej, Trenčína a Považskej Bystrice. Názov tohto okrskového stretnutia sa niesol v myšlienke: „Máš správny azimut?“ Učili sme sa pracovať s buzolou, orientovať v mape a kráčať pod určitým azimutom. Nočná hra, či denné hry niesli v sebe túto myšlienku a my sme si mohli vyskúšať dané informácie aj v praxi. Pri takýchto stretnutiach oddielov nesmú chýbať prezentácie, kde nám naši kamaráti ukážu, čo všetko spolu prežili. Aj my sme sa pochválili svojou činnosťou v našom meste. Zamyslenia uja Stana nám odhalili tajomstvo, ako sa dá orientovať nielen v priestore, ale aj v hodnotách života.

Každá akcia musí skončiť vyhodnotením a ani teraz tomu nebolo inak. Jednotlivé družiny si so sebou odniesli sladkú odmenu a samolepku, ktorá im pripomenie, že sme spolu prežili pekný víkend. Prišli sme domov špinaví, unavení, ale dobre naladení.

Chceli by sme sa veľmi pekne poďakovať pánovi Miroslavovi Nerádovi za požičanie autobusu a pánovi Redajovi za jeho ochotu odviezť a priviezť nás na chatu.

Za OZ KP Mária Slamková

Masarykova štátna meštianska škola v Starej Turej

Málokto vie, že prvá väčšia stavba školy na Slovensku po vzniku Československa bola stavba meštianskej štátnej školy v Starej Turej a zostala najväčšou niekoľko rokov.

Za maďarskej vlády obec odmietla ponuku zriadiť mešt. školu v St. Turej, lebo jej cieľom malo byť pomadačovanie obyvateľstva. Ale po zániku hrozby pomadačovania bolo túžbou Staroturianov mešt. školu zriadiť. Ešte v r. 1918 mal evanj. farár Ján Drobny návrh otvoriť túto školu v bývalej

maď. štát. škole a obe cirkevné školy spojiť v jednu štátnu ľudovú školu. Táto myšlienka sa neujala, a tak na ďalší návrh J. Drobneho prijalo zastupiteľstvo St. Turej uznesenie zriadiť v býv. štát. škole „rezbársku školu“, čo sa i uskutočnilo. Pán farár však šiel za svojím cieľom – vydobýť pre St. Turú i meštiansku školu. A preto na zasadaní mestského zastupiteľstva opäť na jeho návrh 26.4.1920 sa k tomu urobili prvé kroky v tom smere, že obec ponúkla k výstavbe mešt. školy pozemok a stavebný materiál. Páni J. Drobny a J. N. Vallo a notár Bilik zanesli memorandum na škol. referát v Bratislave. Ponuka bola prijatá a bolo prisľúbené, že komisia príde obzrieť miesto výstavby

Šk. r. 1920/21 (asi), riad. Soukup, uč. Soukupová, Hrubes, Applová

školy. 21.8.1920 sa uzatvorila zmluva medzi obcou a štátnou správou. Zástupcovia št. správy navrhli, že s výučbou by sa mohlo začať hneď, ak sa nájde vhodná miestnosť. Ponúkol ju spolok Modrého kríža v modlitebni Útulne pre I. triedu a pre II. triedu poskytol miestnosť Michal Roháček vo svojom dome (tzv. hrubý dom), ktorý stál oproti bývalému pivovaru (regálu), t. j. na mieste oproti dnešnému MsÚ. 15.9.1920 škol. referát povolil otvoriť mešt. školu a 24.9.1920 sa už začalo vyučovať. Za riaditeľa bol menovaný Jaromír Soukup a za učiteľku jeho manželka Miloslava Soukupová, obaja českej národnosti. Nábytok do tried zapožičali viaceré školy z obce a kopaníc. Do I. triedy nastúpilo 81 žiakov a do II. tr. 61 žiakov. Na slávnostnom otvorení bola Staroturianom udelená pochvala za usilovnosť a iniciatívu pri zriaďovaní školy. V tomto prvom šk. roku tam učili i (podľa kroniky) Jozef Hrubes, Terézia Applová a výpomocná učiteľka Elena Vráblová.

Pár dní po začiatku vyučovania sa prišla pozrieť obhliadková komisia na stavebné miesto (predtým tam stál obecný hostinec) a uznala ho za vhodné miesto. Budova školy mala mať 10 učební, šatne, kabinety, riaditeľňu, zborovňu, knihovňu, byt riaditeľa a školníka. Veľkú zásluhu pri rokovani o podobe a zabezpečení stavby mali hlavne J. N. Vallo a riad. školy Soukup. Plány školy zhotovil architekt Pinkas a 27.10.1921 bola stavba školy zadaná firme Palkoviča a Hlavaja z Turč. Sv. Martina.

1.11.1921 firma vymerala základy, 2.11. sa začali vykopávky základov a 3.11. sa už začalo murovať na severnom krídle. Tempo bolo úžasné. 13.11.1921 bola slávnosť na počesť započatia stavby a bol položený i základný kameň do predného rohu budovy od potoka. Od 8.12.1921 do 20.3.1922 bola stavba školy zastavená pre mrazy a sneh, ale o dva mesiace už bola stavba pripravená na polozenie krovu. 17.9.1922 síce stavba nebola ešte dohotovená, ale už sa uskutočnilo slávnostné otvorenie. Zúčastnil sa ho i minister Vavro Šrobár a po predchádzajúcom

Šk. r. 1928/29 (asi), riad. Soukup, uč. Svoboda, Oravcová, Knanerová, Krupová

súhlase prezidenta Masaryka sa škola po ňom pomenovala Masarykova štátna meštianska škola a tento názov školy bol umiestnený na priečelí školy nad vchodom. Po desiatročiach zmizol (asi za slov.štátu) a neskôr sa tam umiestňovali budovateľské heslá a istý čas miesto hodín na vikieri strechy bola hviezda. V novej budove sa začalo vyučovať 2.10.1922, presťahovala sa tam i štát. ľud. škola. 1. až 4. trieda patrili ľud.škole a vyššie ročníky mešt. škole, ale v r. 1925 sa i 5. trieda pripojila k ľud. škole a triedy meštianky sa označovali rímskymi číslicami (I., II. a III.tr.). Meštianku v Starej Turej navštevovali žiaci i zo širokého okolia, z Vaďoviec, z Kostolného, z Lubiny i zo binských kopaníc. Vo februári 1929 bolo vyučovanie prerušené pre silné mrazy. V kronike z 20 -tych a 30-tych rokov sú časté zápisy o výskyte chorôb, ako je spála a ďalej o neustálych finančných zberkách.

30.11.1938 bol Jaromír Soukup zbavený funkcie riad. školy a miesto učiteľky stratila

i G. Ratajová, lebo boli Česi. Za nového riaditeľa vymenovali Andreja Marcínu. Dlho riaditeľom nebol, na základe udaní ho preložili do Pezinku. Ďalším riaditeľom sa stal Ján Dúbravčík, ale tiež iba nakrátko. Po ňom do riad. kresla zasadol Branislav Lichardus.

Činnosť učiteľského zboru bola veľmi veľká, viedli rôzne kurzy, spolky,

Uč. zbor zľava: Treská (asi), Uhlík, Olšák, Ježová, Fusek, riad. Lichardus, Rafaj, Slezáčková, Polláková, Holubová, Hlubocký, Machajdik

vypracovávali skúšobné testy z mluvnice a pravopisu pre ľud.školu a z počtov pre mešt. školy a pripravovali rôzne slávnosti. 3.3.1941 bol B. Lichardus udaný a na funkciu riaditeľa 1.5.1941 rezignoval, ale asi rezignácia nebola prijatá, lebo v kronike školy je zaznamenané, že je riaditeľom i v ďalšie roky. Dňa 30.5.1945 bola v tunajšej mešt. škole okresná

uč. porada a pri tej príležitosti vyučujúci pripravili rozsiahlu výstavku žiackych prác. Mala veľký úspech a nasledujúci deň ju videlo skoro 5000 obyvateľov zo St. Turej i okolia.

Život učiteľov mešt. školy za slov. štátu nebol ľahký. Museli napr. oslavovať výročia nielen slov. kult. dejateľov, ale i Tisa a Hitlera. V šk. r. 1942/43 všetci učitelia muži boli určení k mlatbe ako mlatobní komisári. Museli chodiť s majiteľmi mláťačiek 4 – 6 týždňov po jednotlivých hospodárstvach a zapisovať, koľko sa namláti a podľa toho musel gazda určité množstvo obilia odovzdať štátu. Učitelia nie svojou vinou boli postavení do nezavideniahodnej situácie.

Po vypuknutí SNP prišiel do St. Turej 14.9.1944 oddiel nem. vojakov, ktorý sa ubytoval v škole, na dva týždne bolo prerušené vyučovanie. Neskôr prišiel ďalší veľký počet nem. vojakov, ktorých napadli 12.10.1944 partizáni. O ďalšie útoky sa už nepokúšali, lebo Nemci brali do mešt. telocvične na noc ako rukojemníkov 50 občanov. Ale hneď zatkli riad. Lichardusa s rodinou, uč. Emíliu Lysú, J. N. Vallu s manž., evanj. farára J. Drobného so synom a nakoniec i školníka Mazáka s celou rodinou. Vyučovalo sa v ľud. škole, a to veľmi málo a iba vybrané predmety, ako slovenčina, počty, merba, nemčina, zemepis a dejepis, lebo všetky školy boli obsadené Nemcami. V decembri stratila škola dvoch učiteľov: Stanislava Hlubockého a Ondreja Chorváta, zavraždili ich Nemci na

Šk. r. 1959/60, uč. zbor, v strede sediacich riad. Jambor a jeho zástupca Hladký

trenčianskej Brezine.

25.5.1945 sa začalo opäť vyučovať. Riaditeľom sa stal Ján Machajdík. Ďalšie roky sa opäť robili rôzne finančné zbierky žiakov i učiteľov a opäť žiaci i učitelia prispievali kult. programom na rôzne slávnosti. V šk. r. 1948/49 mešt. školu premenovali na Strednú školu a ľud. na Národnú školu.

V mešt. škole sa od r.1920 až po rok 1948 vystriedalo veľa učiteľov, niektorí učili dlhšie, niektorí rok – dva a veľa ich tam bolo iba na zastupovanie. Tu je ich chronologický zoznam: J. Soukup, M. Soukupová, J. Hrubec, E. Vráblová, T. Applová, J. Chorvát, J. Kováčová, J. Jorčíková, J. Spejchal, J. Nestek, B. Slabý, J. Mareš, K. Dvořák, E. Knanerová, J. Horman, K. Krupová, C. Voskárová, J. Lustoň, D. Kozlík, A. Oravcová, B. Dobromyslová, B. Hrdličková, M. Polerecká, J. Hubáček, A. Púllová, St. Hlubocký, M. Czambelová, F. Kunderata, D. Nízka, A. Jurenčeková, R. Galetková, H. Vomáčková, H. Molitorová, J. Nebeská, J. Valta, J. Pleško, V. Krchňák, E. Straková, J. Endlicher, E. Ježová, P. Uhlík, A. Slezáčková, J. Rataj, J. Čunderlová, P. Fusek, J. Machajdík, V. Janoušová, J. Olšák, A. Marcina, H. Marcinová, J. Dúbravčík, L. Poláková, M. Galambošová, A. Petrušková, E. Sitárová, K. Košťalová, A. Mecelová, B. Palčák, J. Sokol, A. Struháriková, M. Petrovič, E. Zemanová, V. Kohút, M. Janošovská, Š. Šucha, M. Slávik, M. Sláviková, A. Valenta, E. Lysá.

V ďalších rokoch pribudli učiteľom i žiakom k mimoškolskej činnosti i rôzne brigády v JRD, vysádzanie stromčekov v lesoch, zbery rôznych plodín i druhotných surovín popri zbierkových a kultúrnych akciách.

V šk.r.1953/54 sa premenováva Stredná škola na Osemročnú strednú školu (OSŠ) a pripája sa k nej i národná škola. V šk. r. 1959/60 tu pôsobila jeden polrok i Poľnohosp. učňovská škola, ale potom sa premiestnila do židovskej synagógy. V šk. r.1960/61 prvýkrát Československa dostali žiaci zdarma učebnice a učebné pomôcky.

Od 1.1.1961 sa OSŠ premenováva na Základnú deväťročnú školu (ZDŠ). Počas prázdnin vystúpil na kopaničiarskych slávnostiach v Starom Hrozenkove tanečný súbor pod vedením učiteľky Marty Jurášovej.

V šk. r. 1961/62 začína byť zlá situácia s priestormi školy, ZDŠ je umiestnená v 4 budovách a 3 z nich sú v nevyhovujúcom stave, zriaďujú sa núdzové triedy (v šatni telocvične, v zasadačej miestnosti MNV...)

a veľmi sa čaká na výstavbu novej školy pavilónového typu. V novej škole sa začalo vyučovať od 6.9.1962, ale už od 1.9.1962 musela byť budova býv. mešt. školy uvoľnená pre Poľnohosp. učilište z N. Mesta n.V., ktoré tu zotrvalo až do roku 1974, kedy sa tu zriadila II. ZDŠ po prudkom náraste žiakov. V súčasnosti je tu Základná umelecká škola

Šk. r. 1961/62, 7.A, tr. uč. Marta Jurášová

(ZUŠ), o ktorej bude samostatný článok.

Do roku 1962 tu pôsobili ešte títo učitelia: E. Halíková, A. Hvožďarová, M. Blažková, M. Košťalová, M. Kubíková, A. Oravcová, K. Gavora (riad.), A. Gavorová, H. Zatkalková, O. Nedbala, B. Černá, I. Hargaš, H. Arbetová, J. Lány, A. Schmidtová. L. Babušková, D. Rubaninská, O. Málková, Z. Vašinová, E. Martáková, Ing. I. Ševčík, M. Voronkov, I. Selecká, L. Jambor (riad.), S. Hladký, A. Gaššová, E. Ondrášiková, V. Truhlíková, M. Janegová, O. Rojková, E. Trúsiková, O. Baginová.

Uč. Božena Hargašová, rod. Černá, si spomína ako za jej pôsobenia v tejto škole prišiel traktor s vlečkou a ako agilní svázáci nahádzali do nej celé Masarykovo dielo napriek protestom i prosbám. Dejiny ľudstva sú nepoučiteľné, po každej zmene režimu sa pália dokumenty a knihy! A deje sa to po celom svete.

V budove býv. mešt. školy som navštevovala 5. až 7. triedu. V posledných rokoch chodím do tejto školy na hodiny akordeonu v ZUŠ. Ale až teraz si uvedomujem majestátnosť budovy, krásnu a zaujímavú vý-

Šk. r. 1991/92, vľavo tr. uč. Martáková, vpravo riad. Grelmethová

zdobu priečelia, dômyselné vnútorné riešenie budovy, obdiv k tejto historickej budove a význam, aký pre mňa má. Veď je to prvá škola, do ktorej chodil i môj otec, všetci moji súrodenci, moje tri deti a v súčasnosti i moji vnuci – 4 generácie mojej rodiny. A som pyšná na to, že tam učili takí skvelí učitelia, a že kľučku na pôvodnej kovanej bráne stlačili celé generácie Staroturánov. V mesiaci septembri bolo 90 rokov odvtedy, ako vznikla štát. mešt. škola v St. Turej, a 88 rokov, ako sa začalo vyučovať v budove, ktorá je odvtedy najväčším symbolom kultúry a vzdelanosti Starej Turej.

Ing. Eva Tomisová, rod. Pagáčová

Pramene: Výpis zo škol. kroník Štát. ľud. školy a Masarykovej štát. mešt. školy

Pamätník slov. školstva, Žitavský, 1937

Fotoarchív: Mestské múzeum, Anna Hlubocká, Ján Valenta, Oľga Baginová a autorka

Vieme, čo jeme?

V rámci zdravého životného štýlu som sa počas prázdnin rozhodla, že vyskúšam, aké to je, zdravo sa stravovať. Aby ma moje rozhodnutie hneď od začiatku tak nebolelo (lebo na takéto veci mám slabú vôľu), rozhodla som sa ísť na môj experiment opatrne, postupne a vybrala som si dve „vraj nezdravé“ potraviny, ktoré nahradím zdravšími – obľúbenú pšeničnú múku a biely cukor. Pripravila som sa na to duševne i finančne a vyrazila som do obchodu. Nakúpila som si celozrnné pečivo, do košíku som vložila i kilo hnedého cukru a spokojne som odkráčala domov, plná očakávania, čo so mnou táto zmena urobí. Privítala ma dcéra so sarkastickým úsmevom a otázkou na perách: Mami a pozrela si si v obchode zloženie tých potravín? Načo, spýtala som sa jej, veď som kúpila celozrnné pečivo a hnedý cukor, tak to musí byť to, čo som kúpila. Až potom mi dcéra dala prednášku, že nie vždy čo kúpim, je to, čo chcem kúpiť. Naštvaná som chcela jej teóriu vyvrátiť, a tak som zobrala do rúk hnedý cukor, o ktorom som si bola v duchu 100% istá, že keď je hnedý, tak je zdravý a začala som jej nahlas čítať zloženie: cukor, karamel.

Čoooo? Ofarbený biely cukor karamelom? Cukor ofarbený cukrom? No to snáď nie! Zloženie pečiva som si nemohla doma prekontrolovať, a tak hneď na druhý deň som si v obchode vypýtala od pečiva „múdry papier“. A svete čuduj sa. Celozrnná múka tam síce bola, no bola napísaná až niekde celkom vzadu za klasickou bielou múkou a niekoľkými pridanými zložkami, takže ako by tam ani nebola. Vnútorom tela mi prešla vlna hnevu. Ako je to možné? Ako si niekto môže dovoliť takto zavádzať zákazníkov? Je fakt, že ja som sa rozhodla pre túto zmenu v stravovaní z rozmaru, no v duchu som si vybavila chorých ľudí, ktorí zo zdravotných dôvodov naozaj potrebujú tieto dve potraviny nahradiť. Lutovala som ich, keď som si uvedomila, čo všetko musia prežiť, na aké obchodné triky a klamivé reklamy si musia zvyknúť, kým si nájdu to, čo im naozaj neškodí. Prechádzala som sa po obchode a z času načas som zobrala do rúk nejakú potravinu a prečítala som si jej zloženie. Viete napr. že krabie tyčinky, okolo kraba takmer ani neprešli?

Pointou celého môjho jedovania však je, že celý môj zdravo-nezdravý nákup je moja vina. Výrobcovia ani obchodníci žiadnu chybu nespravili. Využívajú len možnosti zo zákona a navíťu zákazníkov. Využívajú to, že ľudia stále žijú v ideálnych predstavách, že to, čo je napísané veľkými písmenami na obale výrobku, platí, že keď už za niečo vydad peniaze, tak snáď za ne dostanem to, za čo som zaplatila. Nuž, asi to tak nebude. Dôležitejšie, ako veľké nadpisy, sú tie maličké písmenká, ktoré ani nevidíte. A to nielen na výrobkoch. Neznalosť (a nielen zákona) dnes nikoho neospravedlňuje.

Keď budete mať chvíľku voľného času, skúste si spraviť malý prieskum zloženia potravín, ktoré nakupujete. Možno budete prekvapení.

Věra Tepličková

INZERCIA

● Predám murovanú kompletne zrekonštruovanú chatu v záhradkárskych oblasti pri Starej Turej v krásnom prostredí pri lese. Cena 14,5 tis. Euro. Tel.: 0908 738125.

● Predám RD

na Kórei, zastavaná plocha 363 m², záhrada 326 m². Prízemie: izba s krbom, kuchyňa, chodba, špajza, WC, 2-garáž, kúrenie drevo-plyn. Poschodie: 4+1, špajza, kúpeľňa, WC. Na dvore krb s údiarňou. V záhrade chatka s pivnicou. Cena dohodou. Tel.: 0910 / 344 917

● Kto lacnejšie predá zachovalé a pojazdne auto Fabia, Felícia starším dôchodcom pre potrebu k lekárovi a na nákup. č. t. 7762731

● Prebám 3- izbový rekonštruovaný byt na Hurbanovej ulici, dohoda! Kontakt: 776 4009 - večer

Účastníčka domáceho protifašistického odboja

Životopisný článok venuje sa o. i. i dôsledkom Mníchovskej dohody uskutocnenej práve pred 72 rokmi (29. a 30. 9. 1938), na základe ktorých začal sa rozpad prvej Československej republiky. Razom ilegálne vstupujú odhodlaní vlastenci svojimi skutkami na scénu dejín.

Božena Vavrovičová – Nováková sa narodila v desaťdtej rodine otcovi, mlynárovi z Dolného mlyna, Jánovi Vavrovičovi a matke Anne, rod. Uhlíkovej. Jej manželom bol Dr. Ing. Boleslav Novák, rodák z moravského Bzenca. Ich dcéra JuDr. Dagmar je právničkou v Brne. Brat Ambróz Vavrovič bol účastníkom zahraničného protifašistického odboja vo Veľkej Británii.

Muzejná vlastivedná spoločnosť v Brne v opise odboja v okolí Veselí nad Moravou o. i. píše: „...utečenci sa sústreďovali v hoteli Andryšek, ktorého poloha oproti nádražiu bola priam ideálna... Veselskí železničari prevádzali utečencov na dvoch trasách: Veselí nad Moravou – Myjava – Nové Mesto nad Váhom, alebo na trati Veselí nad Moravou – Skalica. Emigranti boli vždy ukrytí priamo pri strojuvodcoví buď ako kuriči, alebo priamo vzadu za uhlím na tendri. Nemecká grenzpolizei obvykle lokomotívy neprehliadala a navyše strojuvodcovia Blaška a Černý mali vždy pripravenú určitú sumu na podplatenie pohraničnej polície. Na slovenskej strane v Novom Meste nad Váhom prestúpili emigranti do osobného vlaku, ktorý ich dopravil do Senca. Tu nachádzali ukrytí na statku patriacemu bývalému legiónárovi z Prvej svetovej vojny, kpt. Martinovi Hatalovi... Významnou osobnosťou na tejto prevádzackej trase bola Božena Vavrovičová – Nováková zo Starej Turej, ktorú do celej akcie zapojil Adolf Blaška. Utečenci prijali u Andryškov a prevezení na slovenskú stranu sa dohodnutým heslom hlásili Božene Vavrovičovej – Novákovovej. Ich prechod bol Vavrovičovej popredu oznámený a u nej sa iba legitimovali. Ukryt sa obyčajne nachádzal v jej dome na konci mestečka v časti Dolný mlyn. V prípade, že prišlo utečencov viac, zaisťovala im Božena Vavrovičová nocľah v blízkom hostinci u Úradníčkov, kde k tomuto účelu bola pripravená odľahlá nenápadná komora...Cesta železnicou bola veľmi výhodná vzhľadom k

svojej rýchlosti a nenápadnosti pre prepravované prominentné osoby.“

Božena Vavrovičová prežila celý svoj život v rodisku. V mladosti sa venovala ochotníckemu divadlu a bola vynikajúcou interpretkou zverených rolí. Krátko po vojne, keď bol nedostatok učiteľov, po absolvovaní učiteľského kurzu vypomáhala pri vyučovaní malých detí. Prakticky po celý svoj aktívny život pracovala v miestnej továrni, posledne Chirana, ako robotníčka či skladníčka. Zastávala tiež viac rokov funkciu dielenského majstra, o čom sa tradovalo, že bola prvou ženou v továrni, ktorej bol tento post zverený a ktorý zastávala k plnej spokojnosti svojich nadriadených!

Manžel, Dr. Ing. Boleslav Novák (1910 – 1967), bol pôvodne vyučený strojný zámočník, potom študoval na Vysokom učení technickom v Brne, kde získal titul Ing. Pokračoval v doktorandskom štúdiu technických vied a venoval sa tiež štúdiu psychológie a sociológie. Určitú dobu prednášal vysokoškolskom v Bratislave. V Chirane pracoval viac rokov ako vedúci Technickej knižnice. Svoj voľný čas intenzívne venoval bohatej prednáškovej činnosti, predovšetkým svojej veľkej záľube – hradom na Považí. Manželia Novákovci v období školských prázdnin veľakrát pôsobili vo vedení detských pionierskych táborov, pani Božena ako zdravotníčka.

Telesné pozostatky manželov Novákovcov sú uložené na cintoríne v Bzenci.

Ako sme naznačili v úvode tohto životopisného článku, k víťazstvu nad fašizmom svojou vzácnou hrivnou prispela i pani Božena Vavrovičová – Nováková aj so svojím bratom Ambrózom Vavrovičom. Na tieto skutočnosti neslobodno zabudnúť!

Bolo milou povinnosťou autora tohto článku zaspomínať na manželov Novákovcov, pretože oboch osobne poznal a vážil si ich. Spomína zvlášť na Dr. Ing. B. Nováka z návštev technickej knižnice v Chirane. Pamätá si, ako ho osobne získal pre prednášanie matematiky pre tunajších maturantov elokovanej triedy Strednej všeobecnozdělávacej školy (gymnázium) Nové Mesto n. Váhom. Zámer získat túto školu na Starú Turú sa však nepodaril.

Gustáv Rumánek

STAROTURIANSKY SPRAVODAJCA, mesačník obyvateľov mesta Stará Turá, ročník XVIII., číslo 10 - október 2010. Vydáva mesto Stará Turá, www.staratura.sk. Adresa redakcie a inzertného oddelenia: Mestský úrad, Ul. SNP 1/2, 916 01 Stará Turá, tel. (032) 7461615, 746 1611, fax 7764276, e-mail: media@staratura.sk, msu@staratura.sk. Redakčná rada: Mgr. Ján Tomeš - predseda, (zastupca@staratura.sk), Ján Mikláš, Mgr. Anna Chmurová, Bc. Zuzana Zígová, Ing. Gustáv Rumánek, Věra Tepličková, Jana Roháčková. Šéfredaktor: Ján Mikláš, (032) 746 1615, 0905446984, mail: media@staratura.sk. Zalomenie, tlač a distribúcia: Vydavateľstvo DELTA, Jiří Foldyna, e-mail: noviny@ismo.sk, tel. 0905259315. Vychádza začiatkom každého mesiaca. Uzavierka čísla je vždy do 15. v predchádzajúcom mesiaci. Za vecnú správnosť príspevkov zodpovedajú autori. Redakcia si vyhradzuje právo príspevky štylisticky upravovať, zostručňovať, prípadne i neuverejniť. Za obsah platenej inzercie a reklamy zodpovedá inzerent (objednávateľ). Zasláné rukopisy, fotografie, kresby - ak to nebolo dohodnuté inak, redakcia nevracia. Registrácia: EV 2849/08. Cena reklamy: 0,49 eura/1 cm², 0,66 eura/1 cm² (16 str). Vlastníkom tohto periodika je mesto Stará Turá. © DELTA

So Štefánikovou spoločnosťou do Paríža

(dokončenie z minulého čísla)

Na spiatocnej ceste domov sme sa zastavili vo Verdene (franc. Verdun). Toto mesto leží na rieke Maase. Má obrovskú Citadelu. Jej niektoré priestory sme si prezreli pomocou vozíka pre 6 ľudí, ktorý bol buď napájaný elektr. prúdom z podlahy alebo bol na batérie. Vozík mal naprogramovaný každý pohyb, či už rovný, spiatocný alebo zahnutie. Zastali sme vždy pred pomyselným plátom, na ktorom sa postupne odvíjal príbeh jedného francúzskeho, jedného nemeckého vojaka a v závere ich synov.

Totíž v 1. svet. vojne sa tu od 21.2. do septembra 1916 odohrávali ťažké boje medzi francúzskou a nemeckou armádou, kde bolo údajne do 1 miliona padlých a ranených. Francúzi utrpeli veľké porážky, ale Citadelu Nemci nikdy nedobili a nemeckú ofenzívu nakoniec odrazili. V Citadele je zriadené múzeum, ktoré ukazuje, ako sa v Citadele žilo, videli sme sklady munície, potravín, pekáreň, kuchyne, nemocnice, spálne vojakov, štábne priestory. Všetko s dobovými

predmetmi. Po Citadele sme navštívili cintorín vojakov vo Verdene s 20 000 identifikovanými vojakmi. V okolí mesta Verdene je i veľa pamätníkov a ďalších cintorínov. Pán Uhlík nám rozprával, že pri jednom pamätníku je zákop, v ktorom po výbuchu zahynulo veľa vojakov. Ešte dnes trčia zo zákopov zahrdzavé bajonety pušiek, ktoré tam i v posledných minútach života zvierali vojaci v rukách.

V posledný deň zájazdu sme navštívili i koncentračný tábor (KT) Dachau. Pamätník KT Dachau bol založený v r. 1965 z iniciatívy a podľa plánov bývalých väzňov, zjednotených v Comité International de Dachau. V r. 1996 – 2003 bola vytvorená nová múzejná expozícia o histórii KT Dachau s hlavným motívom: „Cesta väzňov“.

KT Dachau bol zriadený 22.3.1933 pre politických väzňov. Slúžil ako vzor pre neskoršie KT a ako „škola násillia“ pre členov SS. Za 12 rokov existencie tábora a početných pobočných táborov, tu bolo uväznených 200 000 ľudí z celej Európy. Viac ako 43 000 z nich zomrelo. 29.4.1945 oslobodila americká armáda tých, ktorí prežili.

V Staroturianskom spravodajcovi od novembra 2009 uverejňujem seriál článkov o zabudnutých osudoch staroturianskych škôl. Pri prúde článku o štátnej škole v Súši

som sa dočítala v kronike školy, že v nej niekoľko rokov učil Milan Slávik, ktorý neskôr zahynul v koncentračnom tábore. Chcela som sa o ňom dozvedieť viac a tak som sa začala na neho pýtať viacerých ľudí, prečítala som si dostupnú literatúru o podjavorinskom odboji, v ktorom spolupracoval s Milošom Uhom. Od samého začiatku ako som sa prihlásila na tento zájazd, som myslela na to, že by si učiteľ Milan Slávik zaslúžil mať v KT Dachau (v ktorom bol väznený a mučený) nejaký odkaz od rodákov v podobe kovovej doštičky alebo rámečka aspoň s textom. Ešte

cestou do Dachau som v autobuse prečítala pripravovaný článok o ňom, aby ľudia vedeli, kto Milan Slávik bol – na zájazde boli totiž členovia Štef. spoločnosti z celého Slovenska. V KT sme sa všetci zhromaždili pred ústredným pamätníkom, kde len 5 dní dozadu (29.4.2010) bola veľká spomienková slávnosť pri príležitosti 65. výročia oslobodenia tábora. Vedúci zájazdu Mgr. Peter Uhlík poprosil prítomnú farárku s lubinskými koreňmi, Mgr. Božidaru Baškovú (dcéru mojej sesternice Zdenky Urbánkovej, rod. Pagáčovej), aby sa za Milana Slávika pomodlila. Jej modlitba dojala všetkých prítomných ľudí a bola to najemotívnejšia chvíľa celého šesťdňového zájazdu.

Text v rámečku venovaného pamiatke Milana Slávika:

V tomto koncentračnom tábore bol väznený a mučený MILAN SLÁVIK, bývalý učiteľ školy v Starej Turej – Súš v Slovenskej republike. Narodil sa 27.1.1913 v Bzinciach pod Javorinou a zomrel koncom mája 1945 po transporte do Allachu. Spomínajú občania Starej Turej.

Ing. Eva Tomisová, rod. Pagáčová

NEDOCENENÁ VLÁKNINA

Medzi dôležité vitálne látky zdravej výživy patrí aj vláknina, hoci sa jej venuje malá pozornosť. Nachádza sa v obilí, v ovocí, zelenine, orechoch a semenách. Má významné poslanie pri prechádzaní stravy v tráviacom trakte a peristaltike čriev. Potraviny živočíšneho pôvodu ako mäso, mlieko a vajcia vlákninu neobsahujú.

Vláknina v prírodnej forme je citlivá na tepelnú úpravu, rafinovanie a iné spracovanie, čím sa jej hodnota znehodnocuje. Napr. pri výrobe hladkej múky z obilia sa zničí až 98 % vlákniny. Taktiež rafinovaný cukor je príkladom toho, ako sa výrobným procesom stratili temer všetky vitálne látky. Konzumáciou potravín rastlinného pôvodu sa dostavuje pocit sýtosti, lebo sú dostatočne objemné, majú nízky obsah tuku, hoci sme prijali menej kalórií.

K dosiahnutiu lepšieho zdravotného stavu je užitočné uprednostňovať potraviny rastlinného pôvodu, lebo obsahujú aj komplexné uhľohydráty dodávajúce energiu, stopové prvky a vitamíny. Obsahujú tiež antioxidanty a fytoľátky, ktoré chránia bunky pred voľnými radikálmi alebo znižujú ich účinky. Výskumníci Ali Waladkhami a Michael Clemens zistili, že rastlinné potraviny v prírodnej forme obsahujú širokú škálu fytoľátok, ktoré značne znižujú aj účinky stresu a pocit únavy.

Pri nedostatku vlákniny dochádza k niektorým chorobám tráviaceho systému napr. obezite, k divertikulám (črevným vydutinám), zápalu slepeho čreva, zácpa, hemoroidom a iným poruchám trávenia. Podľa výskumov sa zistilo, že nedostatok vlákniny môže zabrániť alebo podstatne znížiť vznik dvanástnikových vredov, krčových žíl a riziko rakoviny hrubého čreva.

V r. 1979 skupina vedcov z Oxfordu dokázala, že diverkulitída sa oveľa častejšie vyskytuje u všežravcov ako u vegetariánov, ktorí prijímajú viac vlákniny.

Vláknina rozriedzuje mutagény (substancie spôsobujúce mutácie, zmeny v genetickom kóde buniek, ktoré zvyšujú riziko rakoviny) ako aj karcinogény a urýchľuje ich prechod črevami.

Pri rastlinnej strave klesá i množstvo žilových kyselín v stolici. Koncentrácia týchto kyselín je spojená so vznikom rakoviny hrubého čreva a konečníka.

Spotreba vlákniny je v súčasnosti na Západe 20g denne, v porovnaní s dedinskými Afričanmi, ktorí majú 50 až 120 g denne a zriedkakedy trpia chorobami čriev spojených s príjmom vlákniny. Moderní odborníci na výživu odporúčajú 50 – 60 g denne. Známý britský chirurg Denis Burkitt pracoval vyše 20 rokov medzi domorodcami v Afrike. Ich strava pozostávala najmä z komplexných sacharidov, 80 % tvorili obilniny, zelenina a ovocie. Boli to ľudia zdraví, robustní a takmer nepoznali žiadne naše choroby a bolesti. Ľudia, ktorí dávajú prednosť prírodnej strave sú skutočne zdraví.

Odborné poznatky v posledných 40 rokoch dokazujú, že potraviny s obsahom vlákniny priaznivo pôsobia na mozgové funkcie, lebo zaručujú stály prívod glukózy, ktorá je optimálnou výživou pre mozog. Deti a dospelí, ktorí majú na raňajky potraviny s vysokým obsahom vlákniny, bývajú produktívnejší a majú jasnejšie myslenie.

Odborníci z Univerzity v Texase sledovali 100 ľudí, polovica mala nadváhu, druhá mala normálnu hmotnosť. Rozdiel však spočíval v stravovaní, ľudia s normálnou hmotnosťou mali o 33% vyšší príjem vlákniny a o 43 % vyšší príjem komplexných uhľohydrátov. Podľa autorov tejto štúdie, ak zdravý človek neprijíma 25 – 30 g vlákniny denne, nastávajú v organizme problémy.

Konzumáciou potravín s vysokým obsahom vlákniny môžeme dosiahnuť ideálnu hmotnosť a túto si aj udržať. Vlákna pomáha znižovať nadváhu, lebo zlepšuje metabolizmus, normalizuje krvný cukor a inzulín. Ako uvádza odborná literatúra, vláknina a sacharidy majú tiež priaznivý vplyv na obmedzenie ischemickej choroby srdca, lebo znižuje koncentráciu krvného cholesterolu, ktorý je rizikovým faktorom srdcových ochorení.

Už na počiatku dejín ľudstva náš Stvoriteľ pamätal aj na zdravie človeka, keď v Genezis 1, 29 nám odkazuje: *Hľa, dal som vám každú bylinu, ktorá plodí semeno a každý strom, na ktorom je ovocie, ktoré má semeno. To všetko bude vašim pokrmom.* Konzumujeme teda viacej vlákniny, ktorá posilní naše zdravie.

Z odborných prameňov prevzal a doplnil

Ján Lysý

Záhradkárské okienko

Viacerí si musíme priznať, že tohtoročná úroda niektorých plodín nás mnohých prekvapila.

Počas zberu úrody sa nám núka možnosť použiť ešte pred vyrýľovaním zberaných plodín tzv. zelené hnojenie. Rozhádzaním semien voľne na pôdu sa samé zapracujú do pôdy a následným zrovnaním ich máme zasadené. Osvedčené sú rýchlodzajúce plodiny ako je repka, horčica, facélia a ich mix s hrachom a ovsom. Po vzídení sa následne zapracujú do pôdy počas jesenného rýľovania.

Prihnojovať pri jesennom rýľovaní pôdy môžeme i organickými hnojivami - kravským, konským a hydínovým granulovaným hnojom. Výhoda nie je len v jednoduchšej aplikácii a cenovej výhodnosti, ale tepelným spracovaním pri výrobe je zaručená i jeho čistota.

Na posledné hnojenie trávnikov sa v tomto období odporúča používať špeciálne hnojivá s nižším obsahom dusíka a väčším obsahom draslíka (Traverit jeseň, Expert jeseň...). Na prihnojovanie stromkov, ovocných kríkov a stálezelených tují sa používajú podobné hnojivá, napr. Kristalon jeseň.

Pokiaľ ste i Vy našli poškodenú - prevrtnú mrkvu, petržlen a zemiaky neznámym škodcom, určite máte v pôde drôtovcu. Tento nenápadný pôdny škodca sa väčšinou vyskytuje na opakovane sadených záhonoch s koreňovou zeleninou, alebo po priamom hnojení králičím a ovčím hnojom. Jeho likvidácia nie je jednoduchá, no najlepšie sa osvedčila jesenná aplikácia hlavne dusíkatého vápna. Po 14 dňoch je pôda pripravená na ďalšie využitie.

V tomto období odporúčame aplikovať do zakyslených pôd drvený dolomitický vápenec. Jeho postupné rozkladanie počas zimy nám neutralizuje pH pôdy.

Do vopred pripravenej pôdy začíname sadiť zimné druhy cesnaku Paličák, Makoi, Dukát, ale i zimnú cibuľu – Radar. Ošetriť ich odporúčame ešte pred sadením Sulkou a Previkurom 67 SL. Zo zimných šalátov stále môžeme sadiť napr. odskúšanú odrodu Humil.

Na morenie sadby obilnín je určený prípravok Vítavax.

V jesennej ponuke záhradkárstiev sú ako obvykle i na jar kvitnúce cibuloviny tulipánov, narcisov, hyacintov, frézií a ľalií. Proti škodcom sa s úspechom používa sadenie do plastových košíkov. Ochrana je dostatočná a nedochádza ani k miešaniu odrôd pri presádzaní v nasledujúcich rokoch.

Pred uskladnením kvetín do vnútorných priestorov odporúčame preventívne ošetriť kvitnúce a nekvitnúce rastliny proti škodcom insekticídmi - Reldan 40 EC, Vaztak 10 EC, Applaud 25 WP.

tel.:7763485

Váš partner nielen pre záhradu

Máte problémy so splácaním úverov?

Máte možnosť znížiť si mesačné splátky až o 50%!

Mobil: 0905436432

Cyklistické preteky na Veľkú Javorinu

Klub slovenských turistov Stará Turá usporiadal dňa 4. 9. 2010 v poradí už 23. ročník cyklistických pretekov neregistrovaných cyklistov na Veľkú Javorinu. Napriek zlému počasiu (vietor, dážď) nastúpilo na štart 39 cyklistov na cestných a 10 na horských bicykloch. Časovka na cestných bicykloch mala štart v Lubine Hrnčiarov pri pohostinstve a cieľ na Holubyho chate na Veľkej Javorine. Dĺžka trate bola 8 500 m a prevýšenie 600 m. Preteky na horských bicykloch mali štart na rovnakom mieste, ale trasa viedla cez Podkozince na Miškech salaš a ďalej po žltej značke na Veľkú Javorinu. Cieľ bol až na vrchole pri vysielaci. Dĺžka trate bola 8 600 m a prevýšenie 650 m.

Výsledky:

CESTNÉ BICYKLE

Por.	Priezvisko a meno	Bydlisko	Nar.	Celk. čas	Prie
1	MICHALEC Marek	Rudník	1992	0:27:18	18,†
2	STANČÍK Marián	Stará Turá	1977	0:27:52	18,;
3	REHÁK Ivan	Nová Dubnica	1976	0:28:58	17,†
4	HANTÁK Miroslav	Ivanovce	1988	0:29:28	17,;
5	KUBRICKÝ Jaroslav	Stará Turá	1981	0:29:51	17,†
1	REMTOVÁ Eva	Brno	1986	0:47:15	10,;
2	DRTINOVÁ Boba	BoboTeam-SK Myjava	1974	0:51:24	9,9
3	PTÁČKOVÁ Soňa	Hape Brno	1989	0:52:48	9,6

HORSKÉ BICYKLE

1	DOBIÁŠ Pavol	Melčice	1984	0:37:20	13,†
2	VYHNIČKA Kamil	Považská Bystrica	1979	0:37:26	13,†
3	ŠTVRTECKÝ Jaroslav	Krajné	1981	0:38:38	13,;
4	MÍČKO Michal	Rudník	1986	0:39:08	13,†
5	ŠÍMA Miloš	Stará Turá	1973	0:44:13	11,†

Najmladším účastníkom bol Némý Krištof zo Starej Turej ročník 1998 časom 0:39:18 priemer 12,98 km/h.

Najstarším účastníkom bol Ďurina Ján z Nového Mesto nad Váhom ročník 1941 časom 00:44:18 priemer 11,51 km/h.

Tratové rekordy:

časovka STANČÍK Marián zo St. Turej v r. 2000, časom 00:25:33 min. priemer 19,96 km/h.

časovka ženy LESAJOVÁ Ivana z Čachtíc, čas 0:38:28, priemer 13,26 km/h v r. 2000.

horské bicykle TERIFAJ Radek časom 00:34:29 min. priemer 14,79 km/h v roku 2008.

Týmto ďakujeme sponzorom bez ktorých by sa nedali uskutočniť tieto preteky: BELVE s.r.o. Stará Turá - výroba bicyklov CTM, ASCO/JOUOMATIC Nové Mesto nad Váhom, SPORT OUTDOOR Nové Mesto nad Váhom, PreVak Stará Turá.

Už sa tešíme na budúci 24. ročník ktorý sa uskutoční 10. 9. 2011.

Celú výsledkovú listinu a propozície na 24. ročník nájdete na www.kstst.sk.

Ing. Július Eisele, predseda KST Stará Turá

72 HODÍN BEZ KOMPROMISU

DETSKÁ ORGANIZÁCIA FÉNIX STARÁ TURÁ
KLUB SLOVENSKÝCH TURISTOV STARÁ TURÁ
ZO SZPB STARÁ TURÁ
MESTO STARÁ TURÁ

pozývajú na XV. ročník turistického pochodu

**PAMÄTNÍKMI
9.X. 2010
SOBOTA BIELYCH
KARPÁT**

TRASA : 15 km – Nárcie-Pridolie-Dibrovov pomník-Vetešov jarok-Topolecká /BUS/
ŠTART : 9:00 hod. od Mestského úradu autobusom do Nárcia

TRASA JE VHODNÁ PRE RODIČOV S DEŤMI A ZAČINAJÚCICH TURISTOV.
POSEDENIE S OBCERSTVENÍM PRI PARTIZÁNSKEJ NEMOCNICI VO VETEŠOVOM JARKU.
VÁŠ ÚČASTNICKÝ POPLATOK POMOŽE MLADEJ MATKE V AFRIKE.